

cadens terram inebriat, et eam germinare facit, ac dare semen serenti, et panem ad manducandum; sic et gratia coelestis, cum in humanum cor labitur, et rigat illud devotionis dulcedine, madefacit compunctionis rore, et per sancta desideria virtutum, atque bonorum operum fecunditatem producit ad publicum, quatenus intuentes agnoscant non ex infructuosa arbore, sed de latente divinæ benedictionis radice, universa laudabilia gesta prodire. Prorsus humanus inutilis est arboris truncus, si non intrinsecus gratia Dei operetur. Lib. *de Compunct.* c. II.

Unde S. Paulus ait: Ego plantavi, Apollo rigavit, Deus autem incrementum dedit. Atqui hoc incrementum magis impetrat bonus Orator, quam disertus Concionator. I Cor. III, 7.

AXIOMA XI.

Vires tuas amici magis sentiant beneficiis, quam injuriis.

Ita Martinus Braccharensis in Maximis.

Exegesis.

Quia, ut Tullius sapienter advertit, benevolentia beneficiis capitur maxime; secundo autem loco benefica voluntate benevolentia movetur, etiam res forte non suppetit. Lib. I *Officiorum.*

Et S. Chrysostomo teste: « Mentem habentes magis beneficia quam poenæ ad mandatorum obedientiam attrahunt. Hom. LXXX.

Cujus efficacie rationem reddens S. Bernardus: « Dabit operam sapiens, ait, maledicos capere beneficiis atque obsequiis, monitisque salutaribus, et orationibus pro his ad Deum. Non cessabit ejusmodi carbones ignis congerere super caput maledici. An non tibi captus ille videtur, qui suffusus ora rubore, quippe proprium erubescens iudicium ipse suæ confusionis et poenitentis testis est, sive quod oderit hominem amore dignissimum; sive quod dilexerit tantum verbo et lingua eum, a quo se diligi opere et veritate vel sero est expertus? » Serm. XXXIII in Cant.

AXIOMA XII.

Magnarum rerum etsi successus non fuerit, honestus est ipse conatus.

Ita idem Martinus Braccharensis in citatis Maximis.

Exegesis.

Quia, ut S. Chrysostomus alicubi notavit, « computat Deus voluntatem, ubi non invenit facultatem. » Hinc etiam in antiquo proverbio dicitur:

Si desint vires, tamen est laudanda voluntas.

Et vero quod clarius exemplum confirmatione hujus doctrinæ adduci potest, quam Christi, immo et ipsius Dei? Quis enim negare poterit, honestissimos et summe laudabiles fuisse labores et conatus, quos pro salute cujusque hominis procuranda susceperunt? Et tamen in quam multis conatus iste suo effectu destituitur? Unde merito Catholicus quidam Poeta cecinit.

Fac quantum poteris, tua siquæ intentio justa, Cetera supremo cuncta relinque Deo. Sic nivea intrabit mentem pax alma quadrige, Et letos pariet semper amica dies.

AXIOMA XIII.

In conversatione ingressus alius concedendus, cæcis sibi reservandus.

Ita S. Ignatius, de quo sic loquitur Daniel Bartoli, l. IV, § 36. Solemni suo carmine admonebat, id a nostris fieri hominibus oportere, ut sermonis ingressum externis facile concederent, exitus sibi reservarent; quasi vero acceptum quodcumque sermonis metallum auro tingere, atque in illud vertere, utrorumque summopere interesset.

Exegesis.

Quia verbum dulce (id est, gratum audienti, quale vel maxime est, quo de rebus ipsis fit sermo) *multiplicat amicos, et mitigat inimicos.* Eccl. v, 3.

Et ut S. Ambrosius sapienter advertit: « Nihil tam utile, quam diligi; nihil tam inutile, quam amari. Itaque id agamus, ut omni sedulitate commendamus existimationem, opinionemque nostram, ac primum placiditate mentis, ex animi benignitate influamus in affectum hominum; popularis enim et grata est omnibus bonitas, nihilque, quod tam facile illabatur hominis sensibus. Ea si mansuetudine morum, ac facilitate animi, moderatione præcepti, et affabilitate sermonis, verborumque honore, patienti quoque sermonum, vitæ, modestiæque adju-

vetur gratia; incredibile, quantum procedit ad cumulum dilectionis. » L. II *Off.* c. I.

Hinc S. Franciscus Xaverius ad P. Gasparem Barzæum sic scripsit: « Prævos cujuspiam mores emendaturus, non potius manum admovebis, quam intimos ejus perspexeris sensus. Itaque magnopere tibi suadeo, ut primum odoraris atque investiges, an is vitio aliquo aut mentis perturbatione occupatus, ab animi salute abhorreat. Si ira, aut quavis molestia perturbatum senseris, super sedendum erit monitoris officio, et affectus animus insinuatione quadam ac dulcedine orationis deliniendus. Ubi eum redegeris in ditionem, obnoxio ad arbitrium tuum leges salutis impones, quæcumque opus erunt, plane aperte prescribes.

AXIOMA XIV.

Tantum per nos operabitur Deus, quantum se nostra in eo fiducia extendit.

Ita S. Bernardus, in Ps. *Qui habitat*, cui etiam S. Cyprianus consensus, dum in verba illa Deuteronomii: « Omnis locus, quem calcaverit pes vester, vester erit; » DEUT. c. II, 24, sic loquitur: « Pes vester utique spes vestra est, et quantumque illa processerit, obtinebit. »

Exegesis.

Rationem hujus doctrinæ indicavit ipse Christus S. Methildi, dum dixit: « Per placet mihi videre homines confidentes de mea bonitate; talis enim quicumque est, et in hoc perseverat, singulariter eum in hac vita remunerabor, et in altera uberrimam ei mercedem conferam. Et quanto plus de me confidet, tanto plus etiam a me consequetur. Impossibile enim est, ut quod quis sancte de me credidit, et consequi speravit, non obtineat, cum hoc ipsum ego promiserim. Mihi igitur fidat, qui grandia a me expectat. » BLOSSIUS, c. II, *Monitis spir.*

Alias vero S. Gertrudi dixit: « Fiducia illa, quam homo in me solo collocat, credendo, posse, scire et velle me ipsum fiducialiter juvare in omnibus, cor mihi transigit, tantamque pietati meæ violentiam facit, ut non possim non ei gratificari, et manus porrigere ob gustum, quem ex eo, quod totus a me pendeat, capio. Et merito si enim artifex, qui opus aliquod præcipuum ad artem suam et ingenium in eo ostendendum fecit, cupit

illium perfectionem dare, cavetque sedulo, ne quis dicto, vel facto male id tractet; et si forte detrimentum passum est, omni modo restitutum studet; quanto minus Deus patietur, ut homo, in quo omnem suam amorem et sapientiam ostendit, non pereat, sed omnem perfectionem acquirat!

AXIOMA XV.

Quantum nos addiderimus ad studium, tantum ille (Deus) apponet ad adjutarium.

Ita Cæsarius, lib. III ad Monach. ubi etiam addit: « Quantum nos apposerimus ad diligentiam, tantum ille addet ad gloriam. »

Exegesis.

Quia Deo saltem in omni opere ab eo imperato cooperari debemus, juxta illud S. Augustini: « Qui creavit te, sine te, non salvabit te sine te. » Atque adeo merito ille tantum præbet auxilium, quantum nos per cooperationem nostram promeritos fuisse, advertit. Hinc S. Hieronymus dixit: « In promissis veritatis nemo dubitet. Sit homo qui esse debet (id est, cooperetur pro viribus) et addantur omnia, propter quem facta sunt omnia. » Sed et S. Gregorius, in Mor. ait: « Tanto spes in Deo solidior surgit quanto pro illo (Deo) graviora quisque pertulerit; quia nequaquam retributionis gaudium de æternitate colligitur, quod non hic pia tribulatione seminatur. »

PARS SECUNDA.

FACTA ASCETICA COMPLECTENS.

Etiam hoc loco per facta Ascetica non intelliguntur quæcumque actiones, pie et laudabiles, sed heroicæ et generosam sui victoriam involventes, nec ex quoocumque motivo humano elicite, sed ardenti perfectionis studio imperate; quales sat multe hæc in parte, ea intentione enarrabuntur, ut quoniam exempla magis movent, quam verba, etiam hoc subsidio non careant Ascetæ perfectionis studiosi. Quo vero efficacior sit hæc ipsa factorum Asceticorum enarratio, brevem cuiusque facti glossam subjungam, qua vel præstanti tantæ actionis breviter ostendatur; vel aliorum de ea iudicium indicetur; vel si difficilis imitatio videatur, modus eam facilitandi demonstretur. Unum

tamen hoc loco lectorem præmonitum velim, mirari videlicet, aut ægre ferre eum non debere, si exemplum actionis asceticae et heroicae hic propositum, in alio quopiam libro meo, præcipue jam enarratum invenerit; nam sicut idem nonnumquam condimentum pluribus cibis immiscetur; ita eadem quandoque historia ad diversos fines obtinendos proponi potest, sicut passim in libris historicis videre est. Alii ergo si enarratae sunt historiae tales, communem cum aliis finem, titulumque habebant; hoc loco autem ex communi illarum acervo excerptæ et selectæ, solummodo, prout heroicam sui victoriam continent, proponuntur, ut earum præstantia et pulchritudine illectus lector, si non ad omnimodam, saltem aliqualem imitationem accendatur. Ut vero etiam facilius inveniatur eadem, visum est, hoc quoque loco ordinem alphabeticum observandum.

A.

FACTUM I.

Abstinencia heroica.

Heroicae plane abstinentiæ exemplum S. Joannes Gualbertus fundator et incola Lombrosani Monasterii reliquit. Locus ibidem erat in media abietum silva peramoenus, cui ab æstu non timeas obumbrantibus undique ramis. Fons ibi purus, et illi mis supina erumpit vena, sed collectis aquis, depressoque in orbem solo nulla elaboratam industria piscinam implet. Huc concedebat Joannes, cum urentem sitim amplius tolerare non posset, neque tamen parato, atque innocenti remedio utebatur, verum ut illam falleret, pedes ac manus, frigidario illi satis habebat immergere, animumque pulcherrimo vicinorum montium ac vallium prospectu paululum recreatum in Deum erigere. Id ubi fecerat arido hiantique ore abire consueverat. JOAN. RHOD. lib. VIII, *Var. histor.* c. VIII, n. 4.

Quam generosa fuerit hæc victoria, vel eo aestimes, quod, cum objecta presentia ipso magna opus fuerit violentia ad appetitum moveant sensum, quam absentia hoc titum ab amplectendo objecto tam fortiter sensibus ablandienti avertendum. Unde et Epictetus ad simile factum excitans dicebat: « Si vehementer sitieris frigidam haustam exputo, ac nemini dico. C. LXX. *Enchir.* »

FACTUM II.

Amor heroicus pie insanians.

S. Maria Magdalena de Pazzis cum totis præcordiis Deum acceperat, quod illi frequentissimum fuit, cursare per domum, obvias sorores apprehensa dextera ardentibus verbis ad amorem excitare, hortum ingredi, spatia citato gressu conficere, identidem suclamare: O Amorem! ad aeris campani turrim accurrere, illudque totis connixa viribus pulsare cum illis vocibus: Excitemus mortales omnes, ut amorem hunc ament. O amor! si mihi ferrea vox, quam vocalissime profecto inclamarem: Amate hunc amorem, mortales, amate! Ad hæc ardoris haud tolerans, brachia et sinum frigida immergere ac spargere consueverat. Hæc illa in ipso æstu charitatis, que ex imo cordis, oceani instar effusa in animæ facultates, minoris prudentiæ fines omnes obruit; eadem, cum sibi relinquebatur, mirum quanta modestia eos ignes dissimularet, quorum pallido in ore cineres gerebat. Idem. I, l. c. 1, n. 4.

Nimirum hæc est genuina solius Divini amoris proprietas, ut amatum etiam ab aliis velit amari, quod summe cavent et horrent immodici rerum creaturarum amatores. Hinc præclare Nierenbergius: « Quid hæsitatis, o anima, qui necessario te amat fideliter, ut ames eum, qui perfide forsitan te amat? Infeliciter amabis bona, que si amet alius, irasceris; aut homines, qui si amant alium, combureris. Amor Dei immunis est dolore et curis, qui, quod amet alios, gaudebis; et quod eum ament omnes, optabis. Hæc Dei sufficientissima bonitas est, ut amet omnes, et ametur ab omnibus cum nullius jactura vel amantis vel amati, sed cum omnium majori gaudio. Reliqua imbecilla et mendicæ sunt, que non sufficienti amare duos, vel amari a duobus, sine alterius fraude. » JOAN. EUSEB. NIENENBERG. l. IV, *de Adorat.* a. 9.

FACTUM III.

Amor heroicus admirandus.

Maria Victoria Furnaria, Ordinis S. Francisci, cum tenerissimo quodam amoris sensu erga Deum afficeretur, ubi ab hominibus consceleratis aliquid in eum peccatum audiret, magno edito suspirio, verissimisque

suffusa lacrymis, non aliter, ac si telo lecta esset, concedebat, quod animadversum attentiores socias virgines reddidit, ne ad eam tristis unquam hujusmodi fama penetraret. JOAN. RHOD. l. I, c. 1, n. 7.

Nimirum cum amans amatum perinde ut se diligit (hinc amantium cor unum et anima una dicitur) gravissimum malum, quale est peccatum, perinde ab amato, quam a se abesse cupit. Hinc Magdalena Caraffa, matrona Neapolitana, eodem auctore teste, si forte inter colloquendum violatam ab impiis hominibus adamatam numinis majestatem audisset, turbari primum, ac veluti improvise attonita malo pallere, ut amantem non negaret; tum subducere se ab aliorum consortio, atque abditum in conclave secedere, accuratisque precibus ac supplicis divinam iram diligentissime criminosis deprecari. Noverat, Deum optime amari, si ejus charitati vel inimicos commendamus, quibus dum ignoscit, suo in amore triumphat Deus Idem ex. VIII.

P. Henricus Henriquez e Societate Jesu vero dicere solebat, inferos non ideo se deprecari, ne deterrimis penis cruciaretur, quas sibi suisque sceleribus debitas non ignoreret; sed ne insanas illas voces contumeliose in Deum debacchantium consceleratores audiret, quibus profecto amanti nihil intolerabilius esse potest. Quem eundem sensum etiam S. P. Ignatio fuisse, varii auctores testantur. Ibid. n. 14.

C.

FACTUM IV.

Castigatio corporis singulariter heroica.

Felix virgo Barberiana lustrum integrum perniox perpetuo egit, et cum acris sua jura exposcenti naturæ concedendum fuit, de die oculis paululum convivebat. Idem, l. VII, c. v, n. 5.

S. Petrus Aleantaranus, Ordinis Minorum, cella usus est angustissima quatuor passus in profundum, tres in fronte, adeo humili, ut ipse, qui procerus esset, erecto corpore ibi esse non posset; somnum cepit reclinato in tigillum a pariete prominens capite, eique per quadraginta annos sesqui hora tantummodo se permisit, quamquam sese pugnae somnus ingereret; tunicam ex laminis ferreis stanno tenuissime illitis, quas mittit Germania (attam Itali vocant) minutim per-

tus, obversisque ad nuda membra punctiunculis, squammate in modum loricae contextam septem annos indutus habuit; ut reliqua afflictationum vulgata interim dissimularet, quare minime mirum erit, quod traditum a Theresia legitimus, arida et arboris cortici similima cute vix obducta ossa homini superfuisse Idem. l. VII, c. v, n. 6.

Pasicea Crogia loriceam hamis consertam pondo sexaginta nudo appressam corpusculo gestavit. Piscinæ congelatæ spinas injecti, seque nudam super, tum maxime ningente celo; in vepris nuda sæpius membra volutavit, ac etiam somnum cepit; candentibus laminis, aut titionibus non semel se adussit, larido, aut sævo igne guttatim stillantibus excocit. Capillo se de trabe suspendit gravi ad pedes alligato pondere; aut pedibus de eadem trabe pendens sublimis, capillis pondera innoxuit, fumoque exaccensa subitus palea excruciatæ est. Ib. n. 12.

S. Maria Magdalena de Pazzis cilicium induit spinarum aculeis cannabinæ insutis adeo horridum, ut ne aspectum quidem ferre possent voluptates, quum illa interim perfodi sibi pectus ac latera libentissime toleraret. Eadem nudo pede detrita in tunica, sub Jove frigido ac ningente in preces incubuit tanta patientia, ut licet diro a frigore intumescere ac cruentari crura, pedesque sentiret, læta nihilominus perseveraret, ac demum nivibus propemodum obruta, vix sese inde agere posset. Ib. n. 14.

Cornelia Lampugana jussa a marito choreas duere, ut eam saltandi voluptatem in dolorem verteret, cicurum durissima crepidis indidit, que saltu teneros in pedes adacta acerrimum doloris sensum, quo saltandi vindicaretur licentia, excitaret; ejus certe vim quum ferre non posset, linqui animo cepit, et collapsa inter manus ancillarum, relapsa est. Sed parum hoc est, vincam in eo, quod sequitur, expectationem. Quatuor integros annos genuflexa duravit diu noctuque, nimirum precari, legere, acu pingere, cibum capere, somno, ubi obstinator incidere, paululum indulgere de genu, illi solemne fuit. Ib. n. 13.

Antonius Corsus Capuccinus cum semper sibi iratus atque implacabilis, tum destinato anni tempore incredibili euidam odio indulgens, sexaginta sex supra sexcenties et sex millenas plagis per horas quoque continuata ditissima flagellatione lacrabat; eum enim numerum totidem a Christo tole-

ratis olim flagellorum ictibus, sacrum esse dicebat. Hujus ille moris cum plus haberet imitatoris, tam egregie demon tulit, ut miris modis minax abstergere conaretur. lb. n. 28.

Hæc exempla non eo fine proposita sunt, ut undequaque imitemur (neque enim cuiusvismulioni concessum est gigantum vestigia intrare) sed quam vere dixerit nonnemo: « In amore non vivitur sine dolore; » atque adeo illum, si occasiones patiendi ultra a Deo non offerantur, aliunde eas accersere, ut se tanto efficacius probare possit amato; sicque verificetur dictum illud pii Ascetæ: « Quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus amplius (in amore) roboratur. Et nonnumquam in tantum confortatur et affectu tribulationis et adversitatis, ob amorem conformitatis Crucis Christi, ut sine dolore ex tribulatione esse non vellet, quoniam tanto se acceptiorem Deo credit, quanto plura et graviora pro eo perferre poterit. Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, que tanta potest et agit in carne fragili, ut quod naturaliter semper abborret et fugit, hoc fervore spiritus aggreditur et diligit. » THOM. KEAR. l. II, c. XII.

FACTUM V.

Constantia heroica.

Joannes Perezus, Ordinis Prædicatorum, cum in Ordinis petitione sæpius a Priore Cæsaraugustani Conventus multa causante repulsam tulisset, resivit tandem scabiosos, ac semi corruptos dentes fraudi sibi fuisse. Adolescens, qui prudentiam Prioris invalidam, et religiosi laboribus minus aptam valetudinem inde suspicantis, minime intelligebat, ratus cum fædo aspectu offensum negasse, quod petebatur, domum revertit, dentesque ad unum evellit, atque ad Priorem adiens constanti miraculo, novoque eloquentiæ genere edentulus validissima virtute causam peroravit, et vicit. aROD. l. V, c. XIII, n. 15.

Usque adeo scilicet verum est, quod communi proverbio circumfertur, constantiam esse potissimum pro gratiis impetratis advocatum, ut non immerito ipse Servator Christus, Luc. II. Quomodo efficaciter orandum sit, auditores instructurus, parabolam de amico post factam sæpius repulsam in panibus petendis perseverante attulerit, dixeritque: « Dico vobis, et si non dabit illi surgens, quod amicus ejus sit,

propter improbitatem tamen illius (et constantiam) surget, et dabit ei quotquot habet necessarios. »

FACTUM VI.

Contemptus heroicum desiderium.

Joannes a Cruce, primus Carmelitarum exalcaicorum parens, dum multis exhaustis laboribus et ærumnis Segobiæ cum Deo familiaris loqueretur, sequæ ab eo interrogari persentiret, quod præmium pro tot laboribus peteret? respondit: « Domine, pati et contemni propter te. » LYRAN. in Apophth. hist. I.

Sciebat namque, quod, ut ingeniose nonnemo advertit, Deus et homo se habeant inter se comparati, sicut quantitas continua et discreta; atque adeo sicut, quo magis quantitas continua, v. g. lignum minuitur per divisionem, tanto magis discreta quantitas, seu numerus, augetur; ita, quo magis homo per contemptum in oculis hominum minuitur, tanto magis Deus per gloriam ex contemptu tali ipsi resultantem exaltatur. Hinc sapienter Siracides suavit: « Quanto magis es, humilia te in omnibus, et invenies gratiam coram Deo, quoniam magna potentia Dei solius, et ab humilibus honoratur. » ECLL. III, 20.

D

FACTUM VII.

Dilectio heroice exoptata.

Quidam Dei servus admirandas in oratione illustrationes a Deo acceperat, earum ille se ratus indignum, impensissime eas a se auferri rogabat; audivit Deus orationem servi sui, eumque quinquennio integro in summa spiritus ariditate reliquit. Semel amarissime lachrymanti duo Angeli ipsius conspectui sese obijciunt, consolaturique Dei servum; ad quos ipse: Non peto consolationem ullam. Abunde enim mihi sufficit, si Dei in me voluntas adimpleatur. BLOSIS, c. 1 *Monitis spir.*

Hinc et pius Auctor libelli de Imitat. recte ad Deum sic loquitur: Domine, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spirituali visitatione; et ideo juste mecum agis, quando me inopem et desolatam relinquis. Si enim ad instar maris lacrymas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem. Unde nihil dignus sum, quam flagellari, et

puniri, quia graviter et sæpe te offendi, et in multa valde deliqui. Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione. Sed tu, clemens et misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitiis bonitatis tuæ in vasa misericordiae, etiam præter omnem proprium meritum, dignaris consolari servum tuum supra humanum modum. Tuæ enim consolationes non sunt sicut humanæ confabulationes. Lib. III de Imit. c. LII.

FACTUM VIII.

Dilectio offensas proximæ heroice dissimulans.

Acillas venerabilis senex, et religiosissimus eremi cultor, cum sanguinem quandam expuisset, et quidam ex eo causam rogasset, respondit, id ex aculeato fratris verbo ortum esse, a quo nonnihil fuerat contristatus, voluisse tamen illud silentio involvere, et apud se patienter concoquere, idque ut faceret, gratiam a Deo postulasse, illudque quodammodo versum in sanguinem; nam tum in ore velut erorem pensavisse, quem ubi expuit, magna tranquillitate continuo fruitus est. PENNEQUIN, in Isag. diss. VII, n. 24.

Hunc gradum dilectionis tanti fecit lumen illud eremi, et virtutum palaestra exercitissimus Pimenius, ut in supremo charitatis gradu silentium illud collocaret; rogatus enim, quo pacto quis executioni mandare posset illa Christi verba: « Majorem hac dilectionem nemo habet, quam ut animam suam ponat pro amicis suis; » JOAN. XV, 4, respondit: Si quis contumelia, aut verbo injurioso appetitus, cum innocentiam suam verbo verbum reponendo tueri potest, nihilominus tacet, vimque sibi facit, nec verbo contristet fratrem, ille vere pro amico animam ponit. Id. n. 25.

Unde recte notat S. Athanasius, silentium Christi coram Pilato, tantæ fuisse ad persuadendum efficaciam, ut inde innocentiae testimonium Præses acciperet. O egregiam patientiam, et sæpe numero victricem apud homines, apud Deum vero semper fructuosam, sæpius altissimæ pacis bono compensatam!

FACTUM IX.

Dilectio heroice et fructuose sui prodiga.

Elatus quondam iracundia, quam per temulentiam conceperat, Siciliæ Proræx truci

ac plane barbara voce Zingaros omnes illico ad capitula columnarum in Peristilio suspendi, quasi majestatis reos compertos levissima de causa imperavit. Timentes Prætoriam, ac satellites, ne cunctatio proprium verteret in periculum, exequi parant. Adest carnifex, injectoque laqueo, quem primum sors obtulerat, ad necem trahit. Ille vociferari, obniti, Dei hominumque fidem implorare, alienissima loqui a salute. Stabat miserorum agmen attonitum, vicina morte, cum ex infelice grege unus: Me primum, inquit, hominique huic spatium date animo ad supremam componendo. Ego qui hesternæ luce divinæ mensæ accubuerim, non moriar imparatus. Factum, quod dixit, letusque ac magnæ spei securus animam pro alterius salute prodegit; vix enim huic fauces eliserat carnifex, cum discussa Principis insania, subeunte impiæ humanitatis verecundia, dimissi omnes læti abiire. Idem, lib. I. c. III. n. 10.

O vere generosam charitatis victimam, dignam verissimo Christi præconio: « Majorem hac dilectionem nemo habet, quam ut animam quis ponat pro amicis suis. » JOAN. XV.

Quid mirum ergo si tam eximia dilectioni eximium quoque in hæc etiam vita tot hominum a morte redemptorum premium concesserit Deus!

FACTUM X.

Dilectio heroice intrepida.

Conjecerant in cadaverum æceros spirantem adhuc hominem diri pestilentis necessitatis vespillones, in quibus crebra imago mortis sensum omnem extinguit humanitatis. Jacuerat integra nocte in illa mortuorum strue, mox albente celo, profundam in foveam vivæ calcis plenam projiciendus. Ibat forte sub illam ipsam fatalem horam e Caroli disciplina sacerdos, Eucharistiam sub umbella, sacro hymnorum cantu, ad ægros deferens, quum semimortuus ille canentium vocibus excitatus, et latentia in morte membra, cubito connixus, attollens, media e cadaverum strage, lamentabili cum ejulatu, sacerdotem inelam, atque obsecrat, ne divini se muneris inceptem hinc abire patiat. Inhorruit comitantibus sacrum Ferculum pilus, ut luridum illud os, et viventis mortis tabidum simulacrum conspexere; at sacerdos victo ac dissimulato timore per

altam cadaverum saniem intrepidus vadens, procul spectante, et vicinum periculum horrente comitatu, desertissimum hominem, viatico immortalitatis inter ipsa mortis trophæa impertivit. Et vero quas ille mortes timeret, qui superum pariter, hominumque vitam immortalem gestaret in manu? RUOD. l. c. n. 14.

Mirentur alii, excussum ab hoc sacerdote mortis timorem fuisse, non ego miror; qui enim vitam ipsam, et Auctorem vite portaverat, quomodo mortem timere poterat? An non tunc jure cum Psalmista dicere poterat: « Si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es? » PSAL. XXXI.

FACTUM XI.

Dilectio inimici heroica.

Cum S. Thomas Villanova hominem de Clero, quod corruptissimis moribus Ordini dedecori esset, paulo acrius objurgasset, ille contumacia elatus in Thomam invehi, eique in se qui sacrorum Quæstorum in familiaritatem adscitus esset, nihil Archiepiscopo juris esse, vociferari cepit, adeo inverecunde, ut nisi Thomas seipsum incusans, suorum iras repressisset, non nisi male mulctatus, inde abiturus fuisse videatur. Verum peracto Quæstorum indicio, jubent illi hominem corripit, atque in vincula duci. Ejus rei nuntium Thomæ accumbenti quum esset allatum, exilivit, atque impransus conscensa mula ad Quæstos accurrit, et quum multis frustra egisset, ne misero illi lingue impotentia, ultra quam non peccaverat, fraudi esset; ad extremum sancte confirmans, non abiturum se, nisi voti compotem, sibi ut incolumem redderent, pervicit. Tum peramanter amplexum, impositumque mule totam per urbem pari secum equitanti gradu circumduxit, ac sermones miscuit amiceissimos. Dixisset de victis injuriis triumphum longe amplissimum agi. RUOD. l. I, c. v, n. 6.

Si, juxta S. Augustinum, nihil mirabilis est in rebus humanis, quam diligere inimicos; si, juxta Cassiodorum nihil, fortius, nihil magis egregium, quam audire noxia, et non respondere contraria; si, juxta S. Gregorium, virtus est coram hominibus tolerare inimicos, sed virtus coram Deo diligere, an non mirabilem merito, et Deo perinde ac homi-

nibus amabilem dicemus S. Thomam de Villanova, qui tam insignem charitatis triumphum ab inimico suo reportavit?

FACTUM XII.

Dilectio erga infirmos heroica et insolita.

Alexander Luzago, nobilis Brixiensis, jacentem in trivio senem curiosum, cadaverosum, Borno nomen fuit, indeptus, secreto in adium partem optimam curavit inferendum, lectuloque mollissimo exceptum per annos plures, quibus ille superfuit, diligentissime curavit. Ipse servus, ipse consolator cubiculum verrere, sordes amoliri, lectulum concinnare, ligna conferre, focum extruere, cibos inferre, scitamenta ex saccharo præbere, stomachabundo atque crascenti, quasi minus opportune procuraretur, suavissime blandiri, et in convitia usque prorumpentem (quanta est infimæ conditionis insolentia) admirabili dissimulatione perferre. Demum quum aliquando obiisset, indoluit Alexander suo se fundo fuisse depulsum, ex quo tam uberes ad se quotidie virtutum fructus provenirent, jamque de alio sibi circumspiciebat, sed a magno Patrefamilias, quos jam collegerat, æternum fruendis evocatus est. Idem, l. I, c. vi, n. 4.

Videri posset Alexandro dilectio columnas duas Herculeas cum inscriptione: *Non plus ultra*, statuisse; et ideo forte a Deo ad præmium evocatus est, ut qui ratum haberi vult a nobis summe consolatorum suum effectum: « Quandiu fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis »; adeoque ne diffideremus, facto quandoque ipso confirmat.

FACTUM XIII.

Dilectio ægrorum heroica, sicque secuta.

Ferdinandus, Panormi Proregis filius, societatem cum adolescentium nobilissimis coiverat, ut noctu abambulantes urbem, si quos domi ab omni suppellectili imparatos, aut humana ope destitutos atque in trivis abjectos indispicerentur, vel collata pecunia juvarent, vel etiam ad hospitalem ægris domum ipsi deferrent. Hic Ferdinandus ut dignitate, sic animi ardore omnibus antere, pauperes suis ipse manibus moliri, nullo contagionis metu absterri, quod diceret, optima charitatis theriaca munitis, inter

nobiles pauperum Christi morbos, luemque non vulgari. Forte fortuna leprosum ad nosocomium detulerant, illumque, antequam lectulo exciperent, lavare voluerunt domus magistri. Invasit Ferdinandus magnæ charitatis occasionem, pedesque abluere cepit, sed indoles delicatior fedtatem rei non ferebat; iratus itaque sibi, et deliciis ullurus, aqua sordibus ac sanie corrupta os faciemque proluit, abluta, super hæc ulcera impressu labiorum exosculatur, egregie victor. Ibid. n. 3.

Si, juxta S. Ambrosium, omnis summa disciplina Christianæ in pietate et miseratione sita est, et nihil tam commendat Christianum, quam miseratio charitatis; si, juxta S. Gregorium, nihil homo habet tam divinum, quam de aliis bene mereri; S. GREGOR. NAZ. s. de Paup. amor., quis satis æstimet, et deprædicet hanc Ferdinandi in infirmos charitatem, quam, ut coronam oleaginam dignius mereretur a Deo olim accipere, tam generosa sui victoria comitata est?

FACTUM XIV.

Dilectio heroica et illustrissima infirmorum.

Hæc in Guillelmo, pio Boiaræ Duce, fulsit illustrissime, ut qui sex prope lustris, deposita purpura principali, pauperibus ministravit. Quos enim desperaverant medici, artem morbis atque ulceribus victam confessi, hos invicta morbis omnibus charitate usus, seposita in domo exceptos invisere, alloqui, amplecti, fovere, suaque manu cibis ac sorbitunculis ori admotis alere perseveravit. Neque his tantum castris continebatur bene de pauperibus merendi ardor; excurrebat ad alias ægrorum domos, ipsaque lepra infectos non fugiebat, perque villas et mapalia, quibus benefecerat, conquierebat. Neque tot, quibus abundans satis sibi dives magni Principis mens videbatur, nisi suis in conclavibus tres ægros pauperculos, grande scilicet peculium charitatis, sepositos haberet, quibus assiduam veluti si operam locasset, amantissime famulabatur, ac ne in sacrum sibi summæ Triadis reverentia numerum, quidquam morti fas esset, si quem illa subriperet, qui locum implet, illico adlegebatur; ut immortalis esset non tam morientium manipulus, quam charitatis exercitatio. Idem, l. c. n. 21.

Quid mirum ergo, si Guillelmo præclarum Siracædicis encomium in se et nepotibus experiri meruit: « Illi viri misericordiae sunt, quorum pietates non defuerant; cum semine eorum permanent bona, hereditas saneta nepotes eorum, et in testamentis stetit semen, et filii eorum propter illos usque in æternum manent; semen eorum, et gloria eorum non dereliquetur. Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, et nomen eorum vivit in generationem et generationem. Sapientiam ipsorum narrent populi, et laudem eorum nuntiet Ecclesia. Eecl. XLIV, 40.

FACTUM XV.

Dilectio heroice facienda.

Aloysius Velasquius nobilem amicum, qui mulierecule amore insanebat, cum per se, tum per communes amicos, viros religionis primos, frustra sæpius monitum, ut se respicere vellet; tandem sanctioris hebdomadæ feria quarta ad se in palatium evocati, ubi affuit, non jam rationibus, objurgationibusque agendum ratus, lacrymarum imbre aggressus, tandem, ne pergeret insanire, felicissime persuasit. Idem, l. I, c. III, n. 14.

Res profecto esset admirabilis, undis, quas charitatis expresserat ignis, victas esse flammam amoris, nisi plusquam hostili dissidebant odio amores, atque adeo mutuum sibi invicem essent venenum. Cecinerat quidam olim Poeta: *Gutta cavat lapidem*, non vi, sed sæpe cadendo. Verum in Velasquio tam salutares et efficaces guttæ prolabuntur, etiam vi seu violentia, eas cavare lapidem, id est, indurata pectora, posse, si opportune, et de sublimi miserantis animi canali stillare sinantur. His guttibus profecto applicari potest illud S. Hieronymi encomium: « *Oratio Deum (et hominum pectora) lenit, lacryma cogit.* » c. XXXVIII in *Isaiam*.

FACTUM XVI.

Dilectio heroica et ingeniosa.

S. Franciscus Xaverius hominem obstinate consecretatum jam diu officiosissime coluerat, minime tamen, ut animum per confessionem expiaret, persuaserat; descendente forte nautæ (nam simul navigabant) aquatum, quum Franciscus amicum secum trahens, in littus exscendit, blandique confabulando vicinum in palmetum abducit, ac

de confessione simul compellat, simul in genua procumbat, simul nudatum tergus de prompto in id flagello, acris pulsat et sanguine, quem plurimum eliciebat, hominem rei novitate attonitum large respexit. Totus erat in ore amor, et voces jaciebantur ardentes, quibus il se pro illius salute subire supplicii significabat. Horror primum subito obstinatum animum concussit; subit mox divina oboriente luce, dolor intusus, et lacrymas excussit, abiecitque jam confidentem ante Xaverium, qui victoria lætus, quæ sibi, non victo, fuerat cruenta, rite expiatio in vitæ novitatem dedit probitatis ac sanctimonie tenacissimum. Ibid. n. 2.

Ita nempe verissime dixit Seneca: « Longum iter (ad conversionem animarum præcipue) per sermones, breve et efficax per exempla, » maxime ab ingeniosa charitate profecta; sunt quippe non pauci, quos, ut S. Gregorius loquitur, ad amorem celestis Patriæ (et dolorem de peccatis concipiendum) magis exempla, quam prædicamenta, succedunt.

FACTUM XVII.

Dilectio heroica et zelosa.

Didacus a S. Jago, Societatis Jesu presbyter, in eo mari, quod Philippinas interfluit, instructam militum flore rostratam, magno eorum bono condescendat, jamque Dux prætoriam piratarum indeptus, tantum non expugnauerat, quum repente, incertum casu quo aperta carina, navis oceanum accepit. In ea rerum desperatione, dum omnia dissonis clamoribus alia atque alia properantium, ac misero turbæ pereuntis ejulatu contemplantur, Didacus sedulas aures morituris præbuit, securus periculi atque naufragii; expiatis omnibus, vel aderant, plurimisque in proximum litus enatantibus, eandem et ipse aleam subiturus, e navis margine desiliebat in oceanum, salutem in undis quesiturus, quam in navi desperaverat; sed ecce, e tabulatis audita prope intermortua vox est revocantis, ut verbum de æterna salute secum acturi adhuc audiret. Exarsit ad eam vocem in Didaco germana Societatis indoles, et, quamquam horrida undique paulum modo cunctanti mortis imago in oculos incureret, desertissimi hominis felicitatem suæ nihilominus preferens vitæ, ad eum audien-

dum in foros regressus, vix expiatio carmine hominem absolverat, quum vasto hiatus subsidente navi, immanique lapsu coeunte oceano haustus est. Ibid. n. 4.

Non absimile factum narrat idem auctor de P. Francisco Roderico in hæc verba: Revertentem ex Japonia illius Societatis Procuratorem, secundaque per tot maria, sævissimis infesta procellis, usum navigatione ad ipsa usque Tagi ostia fortuna repente destituit, ut illa major ostenderetur. Allisa memorabili clade ad scopulos navis, pretiosissima onera demersa, mortales multis fluctibus hausti, plurimi cymbis excepti, advolaverat una, quæ Franciscum fluctibus ereptum in tutum averberet, urgebatque vehementissime, ut sine mora condescenderet. At ille in ea tabula fluitans, et pereuntes audiens, absolvensque, charitatis, plus quam vitæ retinens, magis mori maluit, quam animas Christi sanguine quaesit, dum undis absorbentur, dæmoni prodesse giuendas. Ibid. n. 6.

Cui facti utriusque merito subscribi potest ephiphonema ab auctore his fere verbis conceptum: Magnos illi quidem Societatis Indice damno spem rerum maximarum secum merserunt, sed præstiterunt illustri documento charitatis sanciri disciplinam, in quam omnes, quicumque de Societate sumus, auctoratos nos, par est existimare. Nulla illustrior mors est, quam quæ charitatis imperio percipitur.

FACTUM XVIII.

Dilectio heroica purgantium animarum.

P. Henrius Monsoyus, e Societate Jesu, secum reputans, post fata non sibi amplius integrum fore in egentissimos humane opis animos opportuna conferre beneficia, novo ausu, pioque ingenio legi fraudem facere conatus est. Nam quidquid sibi vita funeto sive in precibus, sive in sacrificiis, sive in quocumque genere piamentorum obventurum erat, proprio chirographo in pœnarum socios, eorum nominibus solvendis, ut illis bene esset, sui plane incuriosus, totum ex asse transtulit, inventique homo acute pius, quo steriles meritorum flammæ sibi faceret esse frugiferas. Non ignoro, prodigam minusque conformem charitati sui ipsius ordinata videri hanc liberalitatem, sed cum multiplici fœnore compensatam per gratia-

gloriæ augmentum fuisse plures non dubitent, fœnerationem piam rectius, quam prodigalitatem, dixerim. Idem, l. I, c. IV, n. 3.

Certe, si uspiam alibi, in tam illustri facto locum habere videtur munificum Servatoris promissum: « Date, et dabitur vobis. Mensuram bonam coagitatam, et superfluentem dabunt in sinum vestrum. » Luc. VI, 38.

FACTUM XIX.

Docilitas heroica rara.

Hujus præclarum specimen P. Franciscus Snarius reliquit, de quo sic loquitur Joannes Rhodanus: Hunc ego hominem quum nomino, ipsius sapientiæ, ac prudentiæ nomen mihi videor appellare, quo nemo aut nostra, aut huc proxima superiori ætate interius in illarum se abdita penetravit. Ob hanc rem miraculo proximum cuiquam videri posset, illum tam prompte aliorum sententias rogasse, ac monitis acquievisse, ut adolescentium, quos ipse in Theologicis erudierat, censuras admitteret, et quæ jam scriperat, ad illorum placita refringeret. L. IX, c. IV, n. 7.

Æque illustre hoc in genere exemplum Cardinalis Bellarminus præbuit, qui Andream Eudæmonem Joannem, et Mutium Vitellescum, viros scientia et judicio acri, sibi, postquam erat in purpura, suorum operum ac librorum, quos oderet, censores delegerat, illisque tam facilem se fingi, ac refringi præbebat, ut quum tantus esset ipse, illorum tamen monitis erescere mallet, quam obstinati in sententia animi contumaciam retinere. Nimirum, cum prudentissimi fuerint hi viri, præclare noverunt, male apud omnes audire illos, qui neminem vellent audire; et sicut plures oculi plus vident, quam unus, ita intellectum quoque aliorum judicio adhibito perfici magis, atque illustrari. Ibid. n. 5.

E

FACTUM XX.

Educatio heroica et pia.

Severa et pia Joannis Gersonis mater, ut natum utilibus atque sublimioribus de Deo opinionibus imbueret, quum jentaculis aut merenda tempus admoneret, infantem in

genua procumbere jubebat, atque a communi ac liberalissimo omnium parente Deo nuce, castaneæ, ac, quæ maxime cupere, poma postulare; preces profecto, si rite conciperet, non irritas futuras. Ubi piæ fraudi adhuc opportunum infantem serio id agere videbat, tunc illa de superiori loco in precantis sinum, quæ optaverat furtim jacere, ut ille de oculo ea demitti nullus dubitaret. His artibus per infantiam in Deo spem omnem reponere doctus, in eam paulatim evasit sanctimoniam, quæ singulari adjuncta sapientia nominis, ac gloriæ eidem attulit immortalitatem. Idem, l. V, c. X, n. 10.

Nimirum adolescentia, teste S. Basilio, tanquam subacta et mollis æra est, quæ ipsa impressas in se formas quascumque facile recipit, et mollissime cedit; confestim igitur ab ipso initio, omni rerum bonarum imbui exercitatione debet. In Reg. inter. xv.

FACTUM XXI.

Eleemosyna heroica extraordinaria.

S. Thomas Villanovanus adeo in pauperes fuit liberalis, ut nomen Eleemosynarii post tot sæcula ab Joannis Alexandrini memoria revocatum merito fuerit consecutus. Optimum est Valentini Sacerdotium in paucis, annuque redditus, quum illud administravit Villanovanus, paulatim ad triginta aureorum, quæ summa immanis tunc erat, excreverunt. Ingentem hanc pecuniæ vim singulis annis pauperibus alendis, donandisque adeo diligenter insumebat, ut ne obolum quidem reliquum domi faceret, clamitans, nolle se sacrilego furto contaminari; quod ipsum ad mortem usque constantissime usurpavit. Nemo a Villanovo petit, quin acciperet, sæpiusque ut consuleret pudori, præveniebat; nec illi summa laudum fuit dedisse, quæ superarent, nisi ut dare posset, cultu, victuque infra privatum modum usus fuisset. Murænam magnitudine visendam obsonator domum attulerat, quam ut Archiepiscopus 70 assibus emptam audivit, altum ingemuit; quumque obsonator admoneret, ut meminisse vellet, se Archiepiscopus esse. Quasi vero, respondit, æquum sit, nos Episcopos pauperum patrimonio per luxum abluirere? Abi, et tuam istam mercedem in macellum refer, ac eodem pretio vendito; mihi sat erit, si denario obsonaveris. Idem cum novus induendus esset tho-

rax, ubi a sartore accepit, quatuor aureos valere. Apage, inquit, hoc ego argento totum pauperem induissem, actoracem vendi, sibi que vilissima e linea quatuor denariis confici jussit. Idem quum alio sartore de pretio piscens, adeo morose transegit, ut non obscura, ut quidem videbatur, Thomæ tenacitate ille subiratus abierit. Sed abierant jam anni aliquot, atque homini tres filiae nobiles erant, nec unde argentum ad dotem conficeret, habebat; moestum itaque urgebant amici, ut Archiepiscopi liberalitatem experiretur, quamvis veterum sordium, ut ipse quidem interpretabatur, memoria reluctant, tandem impulerunt. Hominem lubentissime Thomas excepit, atque aureis quinquaginta in singulas filias donavit; triginta ut in dotem conferret, reliquos autem viginti sellularie suppellectili comparandæ, novis sponsis ut attribueret; tum hominem præ gaudio vix sui compotem, atque ad genua sibi accedentem amice monuit, ne secus interpretari vellet, si ipse ut pauperibus abundaret, diligenter atque aliquando etiam odiosi patrisfamilias partes ageret. RUOB. IV, c. XIII, n. 14.

Nimirum sciverat hic sanctus, quid S. Gregorius dixerit: « Quidquid tribuitur pauperi si subtili consideratione pensetur, non est donum, sed mutuum, quia, quod datur, multiplicato sine dubio fructu percipitur. In Reg.

Hinc S. P. Augustini consilium secutus est dicentis: « Si vis esse mercator bonus, fenerator egregius, da quod non potes retinere, ut recipias, quod non potes amittere; da modicum, ut recipias centuplum; da temporalem possessionem ut consequaris eternam hereditatem. S. Aug. in epist.

F

FACTUM XXI.

Fiducia in Deum heroica.

Joannes Avila paupertatem professus, ut expeditior Evangelio prædicando esset, sibi nihil persuaserat defuturum; quumque plurimos annos eodem vite instituto transigisset, aiebat sibi optimum semper fundum fuisse illam Christi Domini pollicitationem: « Querite primum regnum Dei, et hæc omnia adjicientur vobis; » neque mensuram hanc unquam fefellisse. Qua porro

spe ad suprema illa bona, beatamque vitam grassaretur, vel in ipso mortis confinio præclare decuit, dum adstantem sibi Sacerdotem eodem ritu facere jussit, quo de resurrectione fieri consuevit; tanta enim erat animi ac spei sublimitate, ut semimortuus resurrectionis felicitatem cogitatione præciperet. JOAN. RUOB. c. III, n. 2.

Merito ergo S. Augustinus alicubi sic loquitur: « Tu Christiano, tu Dei servo, tu bonis operibus dedito, tu Domino tuo chare aliquid existimas defuturum? An putas, qui Christum pascit, a Christo ipso non pascitur? An putas terrena deerunt, quibus cœlestia et divina tribuantur? Unde hæc incedula cogitatio? Quid faciat in domo Dei perfidum pectus?

FACTUM XXIII.

Fortitudo heroica et invicta.

Sive audere, sive pati necesse fuit, utramque laudem validissime meritis est Josephus Leonessanus Capucinus, cui Turcico ferro emori nobile, sed irritum votum fuit. Qua enim fortitudine imbutum attulit pectus, qui in aulam Turcarum tyranni ausus irrupere, ut tenebrarum illi arci Evangelii lumen inferret, atque ob præclarum facinus damnatus ad uncos, pedem manumque trajectus, sublimi de trabe suspensus, animique constans triduo in patibulo pependit? Sed revertendum illi fuit in patriam, in qua dirissimos in verrendis vulneribus cruciatus, medicorum ferrum, et medicamentorum cruciamenta Turcicis ipsis tormentis duriora experiretur. Ubi enim diu dissimulantem, ut morbum fateretur, doloris subegit immanitas, ferroque illi occurrendum cruciaverunt, tunc quanta viri virtus esset, apparuit. Ligare volentibus, quod motus quilibet in ea curatione ac laniatu periculosissimum esset. Vos vero, inquit, vinculis abstinete, præbebo secantibus corpus immotum. Utinam illi tam firma secent manu, quam ego membra continebo! Dixit, arreptoque Crucifixi sigillo, quod semper habebat in sinu, addidit: Hæc mea validissima sunt vincula. Nec fortius dixit, quam fecit. Semel iterumque ferrum ita passus est, quasi alieno in corpore depugnaret. Stique facto ipso probavit, quod S. Bernardus suasit dicens: « Voluit Christus oculos in sua sustolli vul-

nera, ut exemplo sui reddat ad tolerandum fortiores; non enim sensit sua vulnera miles, qui ducis sui vulnera intuetur. Idem, l. VI, c. II, 3.

G

FACTUM XXIV.

Gratitudo heroica et insolita.

Subtilis admodum Eleonora, ex Austria dum gente, Mantuanorum Ducis, in hac gratiarum philosophia ratio fuit. Ibi beneficium se accipere agnoscebat, ubi mortalium plurimi debitam agnoscent servitute. Quis enim pauperes artifices, aratores, piscatores, cæterosque hujusmodi suos inter numerat beneficis? Faciebat hoc tamen Eleonora, eorum sudoribus sibi lautius parari dictans; et otium, quo Principes perfruerent, illorum laboribus defendi. Quam ob rem pro illorum manibus piæ preces fundere sollicitate institit, ne plane viveret ingrata. Si erga illos, qui tam modice cooperati sunt ad delicias et necessitates suas, tam gratam se exhibuit Elisabeth, quam gratos nos erga Deum oportet esse, qui omnibus rebus, quibus fruimur, et quas alii nobis procurrant optatum incrementum dare solet, et quidem sine ullo nostro merito? Si enim Heliodorus jubet reddere majore mensura, quam acciperis utenda, quid debemus facere beneficio provocati? Idem, l. IV, c. VIII, 6.

FACTUM XXV.

Gratitudo heroica præmiata.

In expugnatione arcis Cronzonæ, quam de Hispano in minori Britannia Gallus vi cepit, Aumontius exercitus Mareschallus, trucidari presidarios, ac nemini parci mandaverat, fiebant itaque cædes, et victis non inulte morientibus, omnia late sanguine redundabant. Dum maxime ira cædibus incalesceret, nec tam pugna, quam strages esset, Anglus gregarius Hispanum, qui se in latebras penetraverat, indeptus, jugulaturus protrahabat, quum subito bono animo esse jussit, non periturum; aderant manipulares, Hispanumque ad cædem deposcebant; abstertere Anglus, et si vi deditio fieret, ferro se repulsurum. Exorta inde rixa

et clamore invicem sublato, ad Aumontium res tota defertur, qui accitum Anglum suo cum Hispano interrogat. Quid ita jussa Ducis intempestiva illa humanitate contempserit, facessit illico imperata, ni pereat. Enim vero Anglus morturum se cum Hispano, si vitam illi conservare non posset, se profiteri agnovisse se hominem, a quo in B-Igio pari humanitate olim fuisset conservatus; nolle se ingratum vivere, si illi moriendum sit, commori certum sibi esse, quando simul vivere non posset. Aumontius supra gregarii fortunam et virtutem admiratus, utrumque liberum abire permisit, et mutuo frui beneficio, factum laudans, ubi raris grati animi exemplis olim inserendum. Idem, loc. cit. n. 13.

Et quid ad hæc Christianus a Christo non armis, sed morte ipsa et quidem tam crudeli, servatus? An non dicit cum S. Bernardo: « Etsi cætera taceam, hoc solo non immerito vendicat vitam nostram, quia pro ea posuit suam? Nemo igitur sibi vivat, sed ei qui pro se mortuus est; cui enim justius vivam, quam ei, qui, si non moretetur, ego non viverem? » Serm. de dilig. Deo.

H

FACTUM XXVI.

Humilitas heroica.

S. Philippus Nerius diebus singulis ita se miserum, et in lapsum facilem et proclivem existimabat, ut Deo diceret: « Nisi me, Deus meus, prohibueris, et corruentem sustinueris hodie te, ut alter Judas, vendam nihil, totiusque mundi mala perpetrabo. » Dicere etiam solitum ferunt: « Vulnus lateris Christi latum est, sed nisi Deus compercerit manus meas, illud ego malitia mea dilatarem. » Bis in anno morbo decumbebant, ac tum temporis vite præterite penitentiam, doloremque concipiebant maximum, et seriam, si convalesceret, emendationem proponebant. Nihil se vita æterna dignum fecisse aiebat, hominumque se esse ingrattissimum, omnes sibi bono exemplo esse; tenellas virgines, et pauperes rusticos precessuros; quin immo eum rogaretur, ut illud S. Martini pronuntiaret: « Domine, si adhuc populo tuo sum necessarius, » negavit, se hoc dicturum, eum nunquam sibi venisset in mentem ulli se ad salutem necessarium, imo nec pro-

ficum unquam fuisse. Quis modo non videt ex tantæ humilitatis fundamento assur-
 rexisse, quod miratur posteritas, sublimis-
 simæ in eo charitatis ædificium, ut ex amo-
 ris excessu costam sibi fregerit, et media
 hyeme nimio amoris calore estuans ad fe-
 nestram apertam, ut aliquid hauriret refri-
 gerium, constituere se sit coactus; ut merito
 de illo dicere possimus: Qui ascendit, quis
 est, nisi qui et descendit? *Petr. PENNEQUIN,*
in Isag. p. II c. XVIII, n. 18.

J

FACTUM XXVII.

Jejunium heroicè defensum.

Constans Stanislai Hosii jejunii amor, ne
 intentato quidem mortis metu quasi instan-
 tis non potuit labefactari. Tridenti per ipsa
 cineralia, quæ ille sanctissime decurabat,
 decubuit ex febris non sine medicorum timore.
 Itaque monuerunt, ut pullo gallina-
 ceo reficeretur. Abnuentem, et leges sacri
 jejunii causantem, monitus a medicis,
 quum adisset collega, in Tridentina Lega-
 tione Hercules Gonzaga Cardinalis, paulo
 vehementius instaret, atque illum amplis-
 sima, qua tum utebatur, auctoritate, illa
 lege solveret, subridens Hosius dixit: Volu-
 crum ergo cadaveribus meus in hac vite
 statione animo et non potius divino reti-
 netur jussus? At mihi patris ac matris parere
 præceptis stat sententia. Pater Deus jeju-
 nandum edixit, Mater Ecclesia dies hujus
 jejunii dedicavit. Pareamus! Liberabit
 Deus datam olim fidem, et his obtemperan-
 tem, nequicquam conjectantibus medicis,
 non incoleum modo, verum etiam longæ-
 vium super terram præstabit. Vicit itaque
 amicorum blanditias, medicorum metum,
 morbi vim, unico jejunii telo victor egre-
 gius. Hac eadem ille animi constantia, veteris-
 que disciplinæ retinendæ studio, Poloniae
 Cancellarii, aliorumque magnorum virorum
 suasionibus repudiatis, quidquam de immu-
 tandis jejunii legibus, atque ovorum usu
 laxandis, tractaturum se fortiter abnu-
 it, quod sexcentorum annorum consuetudine,
 totius antiquitatis pondere firmatos mores
 minime movendos esse putaret; facile om-
 nia convelli, ubi semel mutandi obtinuit li-
 bido. *Ruon. I. VII, c. vi, n. 2.*

Quid mirum ergo, si tantus illius Deo Pa-

tri et Ecclesie Matri exhibitus honor et obe-
 dientia, maximam apud omnes æstinationem,
 et gratiam peperit, impletumque est
 Salomonis vaticinium dicentis: « Audi, fili
 mi, disciplinam patris tui, et ne dimittas le-
 gem matris tuæ, ut addatur gratia capiti
 tuo et torques collo tuo. » *Prov. I, 2.*

FACTUM XXVIII.

Intentio heroica.

Narratur de Ivone, religioso S. Dominici,
 quod, cum a Ludovico Galliarum Rege ad
 magnum Sultanum missus esset, mulier illi
 obviavit, manu una lebentem prunis arden-
 tibus refertum, altera amphoram aqua pla-
 nam portans; quæ, cum de causa interro-
 garetur facti, dicebat, se optare, ut cœlum
 prunis exurere, aquis vero infernum extin-
 guere posset, ne quisquam deinceps amplius
 amore cœli, aut timore inferni, sed propter
 solum Dei gloriam et beneplacitum opera-
 retur. Nec immerito quia beneplacitum hoc
 summum est præmium, quod conferri a Deo
 homini potest; quodque ipsi etiam Beati
 sue felicitati preferunt. *NADESS. in anno*
Heb. 12, n. 1, f. 108.

Hinc recte S. Chrysostomus dixit: « Si
 omnino dignus fueris agere aliquid, quod
 Deo placeat, aliam ne require mercedem,
 præter hoc ipsum, quod placere meruisti. Si
 enim aliam requiris mercedem, vere igno-
 ras, quantum bonum sit placere Deo. Si
 enim scires, numquam extrinsecum aliquid
 mercedis, aut numeris expectes. » *L. II de*
Compunct.

Hoc ipsum etiam S. Thomas Aquin. ipso
 opere declaravit, dum Christo quærenti,
 quam mercedem expeteret? respondit: Non
 aliam, nisi te, Domine. Quantopere autem
 hac responsio Deo placuerit, post mortem
 illius inclaruit, dum cum lucidissima stella
 in pectore apparuit, asserens, eam sibi ob
 purissimam intentionem datam esse.

FACTUM XXIX.

Labor heroicus et pius.

S. Bernardus virtute Spiritus Sancti simul
 et totus quodammodo laborabat exterius;
 et totus interior vacabat, in altero devotio-
 nem, pascens conscientiam, in altero laboris
 tempore et intus orabat, seu meditabatur

absque intermissione exterioris laboris, et
 exterius laborabat absque jactura suavitatis.
 Et ut alio loco dicitur, ita se fecerat omnium
 servum, ac si toti genitus foret orbi; ita
 tamen liber ab omnibus, conscientia suæ
 curam gerebat, tamquam soli deditus curæ
 et custodiæ cordis sui. *Vita, c. vii.*

Sic nempe implevit, quod ipse suaserat
 dicens: « Serenus animus et prudens ad
 omnem se comparat laborem, nec in eo dis-
 solvitur, sed per eum magis in seipsum col-
 ligitur, qui semper præ oculis habens, non
 tam quod agit, quam quod agendo intendit,
 omnis consummationis attendit finem. »
S. BERN. I. de Vita felic.

Unde in eo impletum est illud Psalmistæ:
 « Labores manuum tuarum, quia manduca-
 bis, beatus es, et bene tibi erit. »

FACTUM XXX.

Mansuetudo heroica.

Domestica Philippi II, Regis Hispaniarum,
 mansuetudo cum incredibili gravitate con-
 juncta mores illius reddidit admirabiles.
 Nihil tam præposterum accidebat, ut exan-
 desceret, infra regium fastigium, iram
 etiam arbitratus. Vigilaverat ad multam
 noctem, litterasque ad Pontificem de gravis-
 simis Christianæ reipublicæ negotiis dederat,
 quum absolutam epistolam amico ab
 epistolis dedit, ut complicatam, obsignatam-
 que sigillo inscriberet; ille semisomnis epi-
 stolam recentem ab atramento pulveraturus,
 haud satis attentus atramentarium invergit,
 totamque corrumpit. Exanimaverat hominem
 casus inopinus, cui serena fronte Philippus;
 Huc, inquit, aliam chartam! Iterumque orsus
 scribere epistolam, de integro composuit.
Ruon. I. VII, c. viii, n. 8.

Quid mirum, si propter hæc et similia
 mansuetudinis exempla Deo, hominibusque
 amabilis factus est Philippus? « Nihil enim,
 teste S. Chrysostomo, ita conciliat domino
 familiares, ut quod illum videant tranqui-
 lum se offerre, et mansuetudine jucundum;
 nam et talem majoris faciunt, habentque
 pro patre, et non domino; gratus et ama-
 bilis est videntibus; gratus item et his, qui
 bus nomine tantum notus est. »

FACTUM XXXI.

Mendacii heroica fuga.

Mattheum Riccius, quum primum Nan-
 chini sedem fixit, novæ sapientiæ atque
 legibus, quam profitebatur fama vulgata, adeo
 celebri concursu frequentabant Philosophi
 pariter atque Magistratus Sinarum, ut quum
 resolutandi omnes domi essent, ac disputa-
 tionibus dies noctesque continuarentur, frac-
 tis viribus deficeret, nec jam tantæ celebri-
 tati se parem esse sentiret. Talia, ut fit, apud
 se quærentem clarissimum atque amicissimum
 vir, hortari cœpit, ut per domesticos se
 identidem esse negaret domi, spatiumque
 ea arte quieti sumeret necessarium. At, in-
 quit Riccius, mendacium hoc est. Hic vero
 ridere amicus advenam, qui hanc mendaciu-
 loquam ignoraret Philosophiam. Id ubi
 sentit Riccius, de Christianæ legis sanctitate
 disputare aggressus, et mendacii fœditatem
 palam fecit, et hominem in maximam dedit
 admirationem. Vulgata res est, et pro mira-
 culo fuit, advenisse hominem ab universo
 occidente, qui nec leviter mentiri vellet,
 quamque ipsi necessariam rebus humanis
 medicinam arbitrabantur, ipse morbis atque
 incommodis omnibus deteriorum haberet,
 qua res et Ricci famam extendit, et Chris-
 tianæ legi attulit venerationem. *Ruon. I. IV,*
c. ix, n. 6.

Noverat nempe Mattheus, « quod, S. Aug.
 teste, incomparabiliter pulchrior sit veritas
 Christianorum quam Helena Græcorum. »
S. AUGUST. epist. IX.

Pro illa enim fortius martyres quam pro
 ista mille heroes adversus Trojanos, concer-
 tarunt.

FACTUM XXXII.

Misericordia heroica.

Margarita Philippi III, Hispanorum Regis,
 conjux, et regiarum virtutum exemplis affa-
 tum dives Regina, dum Hispanica naviga-
 tione sævum hyeme se aperit mare, Medio-
 lani subsisterat, et domesticæ non immemor
 disciplinæ, præclara edebat exempla. Itaque
 cum pauperem pannosum, seminudum, ab
 hyberno gelu torridum, atque obrigescentem
 vidisset, accersito et stipatoribus principibus
 mo: « Accede, aiebat, misellum illum algen-
 tem. Tu ex optimo panno vestem ei a sartore
 ad modulum scindi acturum cura, moxque
 ad me afferito. Factum, quod imperaverat.

Domum reversa vesti suendæ manum ad-movet Regina totamque diligentissime con-suit, pauperemque lautum, ac regia stipe donatum induit, Christianæ misericordiæ gloriosissime operata. RHO. l. I, c. VII, n. 1.

Nimirum in mente habebat Margarita illud Joannis : « Qui habuerit substantiam hujus mundi, et viderit fratrem suum necessitatem habere, et clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? » JOAN. I, c. I.

FACTUM XXXIII.

Morborum heroica tolerantia.

Nicola virgo, morte sola excepta, omnes Christi crucifixi, et Matris dolorum Regine dolores vultu sentire. Et videtur partem non infamam impetrasse. Quinquaginta annis jacuit inter dolores, quasi Jubileum doloris et mortis. Intumescibat, detumescibatque quotidie, flammam videbatur spirare tenerum corpus. Cancer illi pectus omne, ac linguam depastus est. Accessere pertinaces stomachi lapidisque dolores, et quidem festis majoribus, ut in Ecclesia duplex officium, ita ipsi duplex dolor. Videbatur in solemnitatibus festorum totis quadraginta horis, quasi in hora mortis, fuisse in agone posita. Et tamen quasi celesti quodam dolorum hydropse plena, petebat avidissima insatiabilitate febrium genera, et dolores omnes, puncturas, tumores etc. Fuitque etiam summo cuipiam, et plurima inter omnes passo martyri fere par in doloribus pro Christi amore libentissime ferendis. At vires ad hæc ab Altari hauriebat. Nam et sacris intererat, et Sacramento Synaxeos reficiebatur quotidie, devotione admirabili. Neque fuisset ferendū nisi tanto fulta auxilio. Ita post quinquaginta dolorum annos pulla corporis laceri, ac mortalitatis veste exuenda, quadraginta totis horis, clausis oculis jacuit, et passionem Christi legi sibi postulavit, flens acerbissime, quod quasi durum haberet Deum, qui illi non plures, non majores dedisset dolores, nihil se passam. Ita e doloribus ad delicias excessit felix. VOGLER. et alii, 28 Maii.

Si, teste S. Ambrosio, « infirmitas corporis sobrietas mentis est : infirmitas virtutum officina est, » quantum par est credere virtutum copiam in Nicolæ fuisse congregatam, ubi tot officina virtutum, quot morbi, exstiterunt! Serm. LXXIII.

FACTUM XXXIV.

Obedientia heroica.

Dederat nascenti severiorum Carmelitarum familiæ nomen juvenis ingenio acri, ab Academia Salmatiensi digressus, in qua fama ante alios condiscipulos Juris consultos audierat; hunc quia scientiæ suæ opinione tumidum advertit Joannes a Cruce illius superior, obedientia ei medicinam facere dederat. Libellum, in quo prima elementa Christianæ fidei continebantur, homini, ab aliis abstinere jussu, in manus tradit, imperatque ut puerorum more stylum per singulas litterarum notas ducat, easque ut legendi ignarus componat; hoc illi studium convenire. Paruit strenue adolescens, diuque id fecit tanto animi sensu, ut per eam exercitationem non unius modo obedientiæ, que prima petebatur, sed reliquarum virtutum, que comites adesse solent, ingentibus se auctum incrementis fateretur; sique in se verificatum viderat, quod S. Gregorius dixit : « Obedientia sola virtus est, que virtutes cæteras menti insertasque custodit. RHO. l. IV, c. VI, n. 10.

FACTUM XXXV.

Observantia heroica.

Visum erat S. Pio V, Pontifici Romano, rerum a majoribus gestarum magnitudinem, et quam ex illis Respublica Christiana utilitatem ceperat reputanti, Lusitanum Regem titulo aliquo angere, simul ad præteritorum monumentum, simul ad futurarum incitamentum. Data est Sebastiano optio, ut, quoniam vicinus Hispanis Catholicus, Anglus fidei Defensor, Hungaricus Apostolicus, et Gallus omnium primus Christianissimus dicerentur, videret ipse, quem dici vellet. Proceribus in diversa abundantibus observantissimæ Ecclesiæ nomen Sebastiani optavit; quod ea appellatio et ad fidei suæ perturbatissimis illis Ecclesiæ temporibus testimonium atque ornamentum, ut prima illius nota, et ad Ecclesiæ aliquam faceret amplitudinem. Fuit sane aliorum magnatum supra citatorum titulus multiplex ex titulo gloriosus, hunc tamen ego cum Sebastiano merito aliis præferam, tanto æquius, quanto majorem laudem merebatur humilitas tam rare observantiæ conjuncta. Idem, lib. IV, c. V, n. 23.

FACTUM XXXVI.

Occasio vanitatum heroice declinata.

Joannes Vincentius Hondondæus Pærsini Gymnasii decus, qui quatordecim quotidie horis studendi laborem continuabat, adhuc juvenis cum esset, per Bacchanalia sparsu rumore, quos Engubium abiisset, domi sese abdidit, absque interpellatoribus sapientiæ arcana scrutaturus. Condiscipuli ejus absentiam non ferentes, crebras epistolas domesticas ad illum dare, propositisque comœdiarum atque equestrium decursionum illecebris Perusium, quantum poterant, revocare; ille domi latens fidissima famuli opera usus subinde respondere, aceti reditus spem sociis facere, ac spes lactare, donec detecta fabula, ipsis proditi cineribus, eorum dierum, quos aliis per luxum male perdididerat, egregie multoque tum lucro sapientiæ sibi constante ratione. Idem, l. VII, c. XII, n. 14.

FACTUM XXXVII.

Oratio heroice continuata.

Joannes Baptista Vitellius corpore pariter animoque immotus perseverabat; quidecim ad minimum horas diebus singulis absumebat in oratione, quantula parte, si reliqua pietatis demas officia, curando corpori relicta. Sed si quis esset, vehementius multo agebat; fuit enim quum in gravibus Christianæ Reipublice temporibus totidem sæpe dies perdiis ac pernox ante aram et divinissimam Eucharistiam perseveravit immotus, si duas modo horas sub auroram excipias, quas nature usibus concedebat. Quid non a Deo auferret, quem de petendi ac precandi constantia nulla temporis dimoveret vicissitudo? Idem, l. V, c. VIII, n. 43.

Hinc videlicet et Joannes Avila adolescentibus, quos litterarum labor exercebat, ideam affirmabat, malle se illorum genua callis obdurescere ob orandi contentionem, quam oculos laborare ob studia litterarum; harum enim sæpe inanem esse laborem, illius nunquam non frugiferam occupationem. Idem Stephanum Centenaresium, cuius ingens erat concionandi studium et laus, quum ab eo partitionem diurnarum ac nocturnarum horarum inter orationis ac litterarum studia audisset, horas aliquot litteris ademptas precationi jussit attribuere, quod

TOMUS I.

ista christiane dicendi optima esset magistra. Ibid. n. 9.

P

FACTUM XXXVIII.

Patientia heroica insatiabilis.

Faustina, virgo Neapolitana, longis valitudinibus ac perpetua tæbe ita erat exhausta, ut vix pelle ossa continerentur. Roganti Caviaquæ, an satis adhuc dolorum esset (nam arcanorum conscius erat, animique moderator). Minime genitum, inquit, superest adhuc votum, quod audiri velim: Cur enim, quod reliquum est hujus corporuli, vermes, si modo id gratum Deo, non exdunt? Præstiterit integram virtutem et morbi vim ferendo, et ministrantium negligentiam injuriæve dissimulando, qui colluendo ori aquam florum forte fœtidam sæpius dederat, cum gemitur levissimum patientiam sibi violare visa, dictum revocavit, addiditque, si vel efformato leviter Crucis signo febrim sanguinisque excretionem, qua conficitur, arcere posset, se manum digitosque non esse moturam. Tanta virtus vigesimo quinto ætatis anno assumpta est. Idem, l. VI, c. IV, n. 6.

An non hæc preclare S. Franeiscum Xavierium in tribulationibus : *Amplius, amplius*, clamantem æmulabatur? Nimirum apud hos verificabatur notum illud. « Quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aque » (tribulationum). Hinc S. Maria Magdalena de Pazzi dicere solebat : « Desidero diu vivere, quia desidero amore sponsi diu pati. »

FACTUM XXXIX.

Patientia heroica admiranda.

Hieronymus Platus, qui luctuente opere Religiosi status bona complexus effecit ut sua si bona nosse velint viri Religiosi, felicibus esse liceat eodem ingenio atque eruditione. De perfectione christiani officii libros plures elaboraverat, jamque ad umbilicem perductos, ac typis paratos habebat, non sine magna eorum, qui viderant, approbatione, quum tyronis unius incogitantia perierunt. Insererat Hieronymus cartas, quas in mensa offendisset, concerpere, atque auferre; ille obedientiæ properas, ac parum attentas, ut ea ætas solet, libros in eadem forte mensa jacentes invadit, ac temere conceptros, foedius etiam dispergit. Quam gravi

afflictione Hieronymi animum ea percussorit jactura, non est, opinor, interrogandum; sed nihil minus suae mentis fuit, vocis ac vultus, ut etiam renidens exanimati adolescentis pudorem, timoremque discesserit, quam profunde de virtutibus illis chartis disputaret, uno loco palam factum est experimento. Ibid. l. VI, c. XVIII, n. 12.

Simile quid de P. Georgio Colibrando legitur, qui, cum in Enchiridion bene magnum graecorum ac latinorum Auctorum sententias, ut lingue utriusque callens erat, lectissimas collegisset, eumque codicem homo ineptus per imprudentiam concidisset, commotis aliter ad rei indignitatem, ipse unus immotis solemniter suo carmine, veluti antidoto se communiens, ad vitam aeternam festive dissimulaverit, ac transiisset, ea voce testatus, qui aeterna speret, humanis non commoveri. Idem, l. I, c. x, n. 3.

FACTUM XL.

Patientia heroica in injuriis ferendis.

Sanctus a Ripatransone, Ordinis Minorum, hominem veteris disciplinae retinendū, aut revocandū cupidissimum, eaque gratia iis, qui omnia alia sentirent, minus gratiosum, quia Antistes ordinis in comitio iussu coram se genu flectere probris atque contrumeliosissime dictis oneraret, maxima vocis ac totius oris acerbitate, ille contra ore lætissimo renidens, palliolo in sinum collecto, coque paulum explicato: Tu vero, inquit, strenue age, atque hujusmodi fragrantissimas rosas huc afflatim congerito; ea res mihi volupe est. Idem, l. IV, c. III, n. 41.

Scio Lusitanice Elisabethae in sinu panis frusta in rosas abiisse grandi miraculo charitatis; nemo negabit aliquanto hic majore patientiae metamorphosi spinas ipsas purpureos in flores conversas.

FACTUM XLI.

Patientia heroica multiplex.

Catharina Godinia, Carmelitana discalceata, adolescentula clarissimi generis, inter nuptiarum meditamenta, in Christi Domini e cruce pendentes signum oculis casu forte conjecerat, quam mutato illa unica visione animo, et jam certa Deum sequi, virginitatem suam illi voto mancipavit, novoque ardore mentis elata Martyrum victorias et triumphos praecipavit. Audita est, quamquam non idem ac Martyribus, hostes illi

fuerint decreti, quos fortiter excepit, et vicit. Decem et septem solidos annos lectulo fere perpetuo affixa, torquentibus velut in equuleo morborum saevissimis lætabunda transegit. Laborabat febris hecticæ, continua phthisi, carbunculis, morbo articulari, hidropo, ischiade, cardiaca, hepatis calore adeo violento, ut interula tantum non conciperent ignem. Et ne minor a medicis virtutis occasio daretur, quinquages, quod vix ulla audivit aetas, secta vena sanguinem misit, nec tamen patientiam amisit; sapius eucurbitulis eodem exansta est, indito etiam sale, quod medicus nescio quis diceret plurimum conducere venenatis humoribus evocandis; saepius cauterio inusta, bis ad suppremam lactam inuncta est, animo inter hæc omnia adeo tranquillo, ac ferendi avido, ut ferrum ignemque, quum secunda erat, aut inurenda, mox increparet. Hujus ergo patientiae probationem brevi morti antecurrendam puto. Certe tot hæc sunt mortis imagines ac meditationes, quot morbi, aut morbis saeviora remedia; ut ergo votis, nec citra sanguinem, factum est satis, momento convalescit, votique rea Monacham induit. Idem, l. VI, c. IV, n. 4.

Nempe hic, si unquam alias verificatum fuit: « Fortis est, ut mors, dilectio. Dura, sicut infernus, amulatio. Aquæ multæ (tribulationum) non potuerunt extinguere charitatem; nec flumina obruent illam. » CANT. c. v, 7.

FACTUM XLII.

Patientia heroica mirabilis.

P. Ignatius Balsamon duodeviginti acerbisque morbis conflictabatur, et juxta cognominis arboris ingenium undique vulneratus admirandæ virtutis odorem suavissimum afflabat; cum enim vel numero ipso posset obrui, quo ille major erat, eo erigebatur alicuius, suasque domesticas appellabat beatitudines, quibus unica illa, que procul dolorem habet et luctum, posset comparari. P. Nicolaus Romanus vero, gente Belgæ, calculus, quo exerciebatur, adamantem suum eximii sane pretii appellabat. Quis enim unquam tam nobilis indicaturæ adamantem Peguamis e montibus fodit, quo emi cœlum queat? Sectus, ut per vulnera evalesceret, eadem egit constantia. Virtus virtutem parit, et patientia usu firmatur, non atteritur. Idem, c. n. 9.

FACTUM XLIII.

Patientia heroice obediens.

P. Thomas de Blanck in ultimo discrimine vite positus quamvis persuasum haberet, moriendum sibi esse, si medicus in sectione venæ mortem gereret, lamen alacriter, paruit dicendo: « Moriamur, quando Deo ita visum est. » Atque ita vita excedens, præclaro illam conclusit obedientiæ erga medicos exemplo. Quis dubitet eum nomen cum Christo super omne nomen meruisse, qui cum eodem humilavit se, factus obediens usque ad mortem? *Bibl. Soc. V. Cod.*

FACTUM XLIV.

Patientia heroice humilis.

P. Joannes Plaza supremo vite triennio adeo ab arthritide occupatus et vexatus est, ut vel levem amicæ manus attactum sine acerrimo doloris morsu non toleraret. Hæc inter animo constanti ad Deum mente ac voce conversus sepiissime usurpabat: Dum a te peregrine vapulo, ego interim Psalmum quinquagesimum penitentiae nunc mee, ac misericordie olim tuæ testimonium sane luculentum recitabo. RHO. l. VI, c. v, n. 41. Nimirum ob oculos habebat Psalmiste exemplum dicentis: « Verumtamen Deo subiecta est anima mea, quoniam ab ipso patientia mea. » Ps. LXXI, 6.

FACTUM XLV.

Patientia heroica in persecutionibus.

S. Romualdus, fundator sui Ordinis, accusatus ab impuro homine disciplinam ejus non ferente, quasi nefandum scelus secum perpetrasset, a suis subditis in publico conventu condemnatus, tanquam laqueo et igne dignus, adeoque et sacra celebrare prohibitus est, que omnia licet centenarius aquisimo tulit animo, (S. PETR. DAMIAN. in *Vit.*) c. XLIX. solatus se Christi dicto et exemplo: « Si me persecuti sunt, et vos persequantur. » JOAN. XV, 20.

Ob quam causam etiam S. Philippus Nerius per triginta annos multa in domo S. Hieronymi perpressus, nunquam abduci potuit, ut domicilium Patrum Congregationis Oratorii a se fundati transiret, donec auctoritate Summi Pontificis ad hoc coactus est. *Vit. l. I, c. XVIII.*

FACTUM XLVI.

Paupertas heroica confidens.

Cajotanus Thieneus, Theatinorum Fundator, positus in urbe Venetiarum novi Ordinis principis, que rejectis in Deum curis bellissime se dederat, jubetur a Caraffa Neapolim proficisci, atque in ea novam stirpem pangere. Rapiit ad se animos civium ac Principum Thienæi virtus, quem quid egentissimum rerum omnium videret oppidi Comes, et virtutem hominis suspiceret, census et fundos, quibus recentem familiam aleret, liberalissime obtulit. Renuenent atque obijcimentum belle sibi in ea quam profitebatur rerum omnium nuditate rem Venetiis processisse, monebat Comes, non eadem omnium locorum esse ingenia. Ad quæ succlamans Thieneus: At ego, inquit, alterum Neapolitanæ urbis, Venetiarum alterum Duem esse nesciebam. Verum quum obtrudendi, que non accipiebantur, nullum finem faceret Comes, veritus Thieneus ne contentio illa paupertatis liminibus officeret, ea que consecuta est die, summo mane, quos secum habebat socios, cum suis talaribus, ac premum brevioris, domo, quam idem commoverat Comes, exire jussit, clavesque remisit, multa cum gratiarum actione jubens rennunciari. Velle Thieneum experiri, an Deus alius Neapoli esset, qui fidem suam illorum acvoluerum fidejussione obligatum pauperibus suis non servaret. Hinc Thienæi imaginibus addita lilia, ut que alius candoris, atque intaminate virginitalis sunt ornamenta, spei in Deum rejectæ nec falsæ eidem sint argumenta. RHO. l. VII, c. XI, n. 12.

FACTUM XLVII.

Paupertas heroice prælatæ.

Joannes Valesius calculo immaniter cruciatus, medicæ ferrum et vulnus incitissime postulabat et secari tuto posse dicebant medicorum peritissimi. Ergo cum homine illius lanatus bene perito trecentis Belgicis floromis socii paciscentur, grandi sane mercede; nam hi aliene vite pericula caro vendunt. Hoc ut rescivit Valesius, immanem illum summam esse reputans, seque tanti esse haudquaquam credens, ut secari vellet abduci non potuit. Mahit igitur diros inter cruciatus paupertatis integer emori, quam cum aliqua illius offensione sanitatem recu-

perare; qua eadem constantia, si qua paulo pretiosiora medici pharmaca imperarent, abnebat, ne per adamata sibi paupertatis vulnera convalesceret. Quæ quidem resolutio in Joanne tanto magis æstimanda erat, quanto certius plerique statuunt, paupertatem commodis quidem omnibus anteferebant, at quum de vita cernitur, hujus jura esse longe potiora, utque nemo sanus divitias omnes vitæ tuendæ comparatus esse non intelligit; ita omnibus constare paupertatem usque ad vitæ aras colendam esse. *Ibidem*, n. 9.

FACTUM XLVIII.

Pietas heroice victrix.

Multifariam in uno adolescente atque elegantissime se pietas explicabit; etenim Tarelus, quum invito parente Capuccinum induisset, et deposito extra patriam tyrocinio constantiam solemnibus votis firmasset, jussus Forum Julii reverti, ut patrem irarum adhuc plenum placaret, se veteranis probavit. Ut primum horrida illa in veste patrem convenit, tantum illi ipso invisi habitus aspectu stomachum movit, ut ingenti colapho ab homine impotentissimo ad terram affligeretur; sed egregius adolescens patris pedes incredibili modestia osculatus, ita flexit, ut illic mutatus in amplexum rueret, atque amatissime ipsum oscularetur. Novum inde litis genus ortum, parente domum invitante, filio pauperum Xenodochium præhabente, ex quo paupertatis amans extrahi, ac paternas in sedes migrare nunquam passus est. Mox valetudine occupatus, conclamatusque a medicis tabulas novi generis, solidasque adversus parentem pietatis conficit, illumque eorum, quæ ipse cumque apud Deum merisset (sanctæ preceat, ut ea rata esset voluntas) hæredem instituit, simulque obsecrat, nihil ultra rogaturus, ut quod reliquum esset vitæ, ad christi sanctitatis amissum exigat, nihil se patri amplius præstare posse. Perculit filii morientis pietas hominis animum, eamque post illius excessum vitam instituit, ejus filium, si viveret, non peniteret. Si nempe etiam hæc pietas, quæ parentibus exhibetur, utilis est ad omnia, promissionem habent vitæ, quæ nunc est et futuræ. *Ibidem* l. IV, c. iv, n. 19.

FACTUM XLIX.

Prædantia heroice ingeniosa.

Grave vulnus in genu Romæ a stercorio ac-

ceperat vir nobilis, atque ut erat ira, et doloris impotens, quum diro cruciatu artus convellerentur, vindictam clamans et vocerans, nullamque saniori suggerentium spem aures admittens, geminæ mortis in limine periclitabatur. Desperata propemodum erat non minus animi, quam corporis curatio, quum ex animumorum medicis unus (e Capuccinorum familia fuisse tradunt, nec nomen addunt, qui hæc prodiderunt) acciri, quibus æger delectabatur, symphoniacos jubet, ac modis lenissimis canere. Itaque illapsa furentis in animum modulorum suavitate, ira atque furori modus paulatim fieri cœpit, detumuitque animus; factumque musice pretium, ut exinde monitores, atque ad omnem christi adversus inimicum ac sciarum charitatis significationem nullo negotio traduceretur. Tanti est erudos adhuc atque indomitos humores pharmacis lenioribus præmollire, ut placide ac sine concussu possint evocari. *Ibidem*, l. V, a. 1, n. 6.

R.

FACTUM L.

Religio heroica.

Roganda venia est, admonendique delicatuli, stomachum ut auditari confirmet, aliquid enim dieturus sum ultra communes leges a Mancinello, sed magna, atque incredibile quadam operis mercede tentatum. Sumptam, fluctuante stomacho, Eucharistiam, haud ita multo post eodem redundante integram adhuc, minimeque dissolutam rejecerat æger. Dum quid facto opus sit consulitur, atque igne parant sacras species abolere, Mancinellus occasione ultro invadens, quod vix cogitare audeamus, facit, infectamque sordibus absorbet. Miror non tam stomachi, quam animi robur, et charitatis præsentem adfuisse mercedem, minime miror ferunt exinde divini libanti Sacramenta abditæ dulcedinis sensu nunquam defuisse, ut non tam animo, quam corpore ipso laute sibi, ac delicate epulari videretur. Operæ pretium est, aliquando præclare vincere, ut divinarum consolationum victoribus æra procedant. *Ibidem*, l. I, c. i, n. 17.

FACTUM LI.

Resignatio heroica in Divinam voluntatem.

S. Franciscus Salesius suam cum Divina

voluntate consensionem sat clare sequentibus verbis expressit: « Nolo mihi ullam eligendi opinionem dari: Deus ipse, si placet, solus eliget. Nihil volo et omnia volo, modo voluntas divina, mea Regina voluntatis, prius velit: post mortem ad locum, quem mihi incomprehensibilis bonitas assignarit, libenter et plus quam libentissime, in eoque peccate et pacite conquiescam, cum hæc loci a Deo mihi facta designatione, Purgatorium mihi erit ad instar Paradisi; sine illa Paradisus ad instar Purgatorii a me reputabitur. O! inquit, ad Paradisum potius evehamur, ibi Deum multo perfectius laudabimus. Nolo illud multo perfectius examinare aut discutere; hoc mihi sufficit, si eum laudem, quantum ipse sapientissimus præscripserit. » Ita vir ille sanctissimus, et quietus et pacis singulare domicilium, ejus ab ore manabant hæc frequenter voces: « Volo, ut quod Deus meus non est, mihi pro nihilo sit: omni me libertate aliquid volendi abdicando, unicum mihi reservo desiderium conformandi me voluntati divinæ, et miror homines alteri bono, quam illi, adherere. *PENNEQUIN in Isagog.* p. I, c. XXIV, n. 5.

Quem in finem exemplum parvuli Jesu in præsepio jaçentis ob oculos sibi objiciebat, qui non legitur ad papillas maternas manus extendisse, ut lac se haurire velle monstraret, hoc maternas relinquebat providentiæ, a qua oblata solatiola non recusabat. Nihil ille infantulus ambiebat, omnem suam voluntatem in matris voluntate deposuisse videbatur. Ita non est satis amanti, divino beneplacito conformari, sed omni se propria voluntate exuat oportet, et illam in Divinam quodammodo convertat, ita ut non tam velimus ipsi, quam Deus in nobis, et pro nobis velit operando velle simul et perficere, modo admirabili, sed amanti persequendo atque fructuoso.

FACTUM LII.

Alia Resignatio heroica.

Cœnobita quidam cum omnia Monasterii bona divina Providentiæ subjecisset, sui ipsius etiam curam abiecit, sequæ totum Deo permisit pro tempore et æternitate, dicens: Si scirem divino decreto jam constitutum, ut ad inferos detruderer, nolle vel unico momento Dei voluntati obistere; et si possem dicendo unum Pater et Ave decretum

illud evertere, aut immutare, non facerem; duo tantum Deum rogarem: unum, ut tota æternitate sanctissima ejus voluntas in me impleteretur; alterum, ut mihi eam faceret gratiam, ne unquam vel minimam cogitationem contra ejus decretum admitterem; quam animi demissionem et præcitionem iterabat quotidie ut nulli mirum esse debeat, si Deus hominem frequentibus miraculis honestarit, cum tanta animi excelitas et magnitudo summum sit ipsa miraculum. *Ibidem*, c. XXVI, n. 21.

Quod ipsum exemplo suo insigniter confirmavit Margarita D'Arborete, virgo nostris temporibus contestata virtutis, quæ cum corpore et animo gravissimis doloribus afflicta, eumque, qui illi erat a rebus conscientie dirigendis, ad commiserationem promoveret, eique suaderet, ut istis animi angoribus se expedire conaretur: « Omnem, inquit illa, conatum adhibui, sed in cassum; quo magis a colloquio et communicatione cum aliis levationem quero, eo magis corporis aniniquæ tormenta accrescent; ita tamen me animo constitutam sentio, ut iis liberari omnino nolim; ferendum est, tolerandum est, et cum Deo in voluntatis et gaudii conspirationem veniendum; sic enim melius habere me sentio, et magis Deo conjungi: Jesus sponsus inter excruciatos et patientes primus fuit, et inter amantes etiam palmam tulit. Humanitas etiam inter ista hypostaticæ Verbo unita fuit; quem proinde cum propius imitabor, eo magis in unum idemque cum illo conspirabo, et collimabo. » Hoc propterea est pensandum: aliud esse amare, aliud me pernoscere, quod amem. Amor ille superior nullo sensu percipi potest, latet sub crucibus, et in intimis animi recessibus operatur, quo sensus nullus penetrat, eo velat in arcem et propugnaculum configit. Inde emanant amantis hæc voces: « Deus meus, tunc sum, eroque semper! » quas non tam ore exprimit, quam omnimodo eum voluntate Dei conformationem, quæ tacita quedam precatio est, et cæteris omnibus excellentior, quæ animus se ipsum quasi exiit, et omnibus afflictionibus superior in Deum se totum transferat, et omni jure propriae voluntatis se prorsus expoliat, quasi Deo diceret: Verum est, me multum pati, Deus meus; sed aliter mecum agi nolo, quanto ita vis. Verum etiam est, aliquid mei partem has afflictiones refugere; sed non quod ego volo, sed quod tu; amabo

hanc crucem, hos dolores, imo potius hunc infamum, quamlibet volueris, et illa non in seipsis amabo, sed ut tua voluntate assignata, qua sola amoris mei regula est. Ibid. p. I, c. IX, n. 12.

FACTUM LIII.

Resignatio heroica cælitus approbata.

B. Joannes Hieronymus, sacerdos e Societate nostra, vir ob virtutum ornamenta et conciones per Hispaniam celebris, et apud Philippum Secundum gratiosus, vespere plures horas orationi dare solitus fuit, in qua sapiens amorem sanctum ad luctum cum amore proprio provocabat; ibi instructa velut acie prodibant omnia mala huic infesta, et unum post aliud, quam honorifica poterant specie ad incutiendum metum se menti meditantis representabant, hærebantque velut in conspectu, donec paratum se ad illa petienda Deo offerret. Id quod cum die quodam ageret, et famem, sitim, morbos, carceres et mortem ipsam, velut presentia pro amore Dei subeunda volens lubensque acceptasset; subit postremo, velut inter ultimæ aciei triarios hæc cogitatio: Quid si te jam Inquisitio sacra accerseret, et de propositione hæretica in pulpitis prolata accusatum examinaret, et damnaret? Hic hæsit, et ad Deum conversus ait: « Non hoc Domine. » Cumque nihilominus videretur sibi minus liberaliter cum Deo agere in hoc puncto; post aliquam cogitationum pugnam, cum amoris divini ulterius resistere non posset, tandem Deo se totum commisit, dicens: « Et hoc, Domine. » Vix hæc verba protulerat; cum apparitor fores pulsaret, ad Inquisitores vocat, a quibus jubetur abstinere a pulpito, donec de propositione hæretica, quam dicebatur inter concionandum protulisse plane se purgaret. Etiam accusatus est apud Romanum Pontificem de verbis contra supremæ Sedis auctoritatem temere prolatis, Romanque accersitus, ut dictorum rationem redderet; in utroque Tribunali post longum examen innocens declaratus, et concionibus tum Romæ coram Pontifice, tum in Hispania deinceps cum majore, quam antea audientium applausu habitus clarior evasit, sed etiam Deo charior ob amoris divini per hanc rerum contrariarum varietatem, et in his tolerandis constantiam maxima incrementa. Ibidem, p. IV, c. VII, n. 4.

S.

FACTUM LIV.

Scientiarum amor heroicus.

Pertinax virtus animi in Augustino Stenio improbæ atque oblutantis fortune, quæ hominem ad magna destinatum vilissimo loco, et corpore deformi nasci voluit, malignitatem omnem constantissime superavit; quamquam enim qua extrema paupertate, qua oris feditate inter ultimæ plebecule homines deridiculo haberetur, animus nihilominus jam tum vere magnus ipsa tolerantia eminebat. Appulit deinde se ad religionem, ac multis precibus in Canonico-regularium familiarum aditu impetrato, adeo a collegiis exagitatus est, ut, quum litteris dare operam vellet, risu exciperent hominem, ac ne lumen in cubiculum ad lucubrandum inferret, impediunt. Hæc ille rerum iniquitate conflictatus, nequamvis sciendi ardorem remisit, verum profundam noctium operi pulcherrimo destinavit; itaque stragula obvolutus in templum descendens, septem totos annos ad pensilem ante aram Ichniolum constantiam inaniditate pervigilans, nullam facultatem, linguam nobiliorem nullam, scientiam nullam reliquam fecit, quam animo non conceperet, atque informaret, ut illis e tenebris magna nominis claritate prodierit, atque etiam in exponendis divinis oraculis sui non nimium iudicii; verum qui sine magistro didicerat, aliquando labi fuit necesse. Ruob. I. VII, c. XII, n. 4.

T.

FACTUM LV.

Tristitia heroice correctæ.

Anno 1585, in Hispania vir nobilis alicuius criminis reus mandato Regis conjectus est in carcerem; ubi in mortis cogitatione, timoreque delixit, dum septem menses differunt sententia, ita morore contabuit, ut qui ejus curam gerebant, præ tristitia magnitudine morituram crederent. Ubi tandem intellexit se ad mortem condemnatum, sibi que in carcere carnicifis manu gulam frangendam, toto corpore inhorruit, et voce intercepta suique præ angustiis vix compos, post aliquod silentium, tandem in suspiria et singultus erumpens exclamavit: Ergone mihi carnicifis manu moriendum? Ergo laqueo fames frangenda? O laqueum! O chordam! O que nuntia aures, mentemque

percellunt! O inferi, et sempiterna tormenta! Tres illi concessi erant dies, quibus se pararet ad mortem; hic sanctiori consilio, et gratiæ celestis subsidio ad rationem velut ultimum asylum confugit; purgat se Sacramento Penitentiae, et celestis pane se corroborat; res mira, in hominem alterum proprus mutatur, timor mortis, horror carnicifis, laquei evanescent; mille vitas optat, ut eas omnes Deo in sacrificium offerat, omnia Martyrum supplicia omnibus corporis membris excipere ardentem in votis habet; quin et manibus, oculisque erectis in cælum a Deo postulat, ut beneficii loco supplicium suum proroget, tortoris manum præ turbatione aberrare permittat, ac sæpius intercedere ac prolabi, ut vel annum integrum imperfectis strangulationibus discitietur, mortemque non invenient; et qui paulo ante tortorem et laqueum exhorruerat, nunc a centum licitoribus ligari, et cum ignominiosis proclamationibus circumduci impense desiderat; nocte integra antedie supplicio destinatum voluit sibi manus et gulam laqueo vinciri, ut tanto diutius, hoc Dei, ut aiebat, beneficio fruere. Denique qui prius ad solum inferorum nomen contremiscebatur, jam tanta fiducia in Deum et pacem fruatur, ut dicat, videri sibi a divina misericordia calce et cemento inferorum portas oclusas, et quem tristitiæ magnitudine moriturum credebatur, tanta nunc exundat lætitia, ut dicat: Si, cum peccata mea deliceo, tantis inaccessis gaudiis, quantis brevi, ubi Dei conspectu frui dabitur, perfundar? Ejus verba et voces ita in Dei laudes et gratiarum actiones abeunt, ut admirabiles in adstantibus excitet motus animorum. Exauditus fuit a Deo in eo, quod tortorem attingebat; ille enim, dum gulam frangere conatur, animo perturbatus, dum vix advertit quid agat, quartam fere horæ partem in eo ultimo funestoque actu posuit, reo interim tam sereno vultu et constantia omnem hanc carnicifiam excipiente, ut nec pedem, aut manum, aut aliam partem corporis moveret, nec verbo querelam proferret, adstantibus ad tantam patientiam et tranquillitatem stupore delixit, et nominatim Patre Aria, qui spectabat, et morientem in hoc ultimo certamine juvabat, quique hæc omnia litteris ad posteritatis memoriam consignavit; ut, quantum habeant mortales in humili et perseverante ac fideli oratione subsidium, agnoscerent. PENNEQUIN. p. III, c. IX, n. 4.

FACTUM LVI.

Temporis heroica parcimonia.

Angelus Pazius, Ordinis Minorum, clari nominis, magnarumque virtutum, nihil unquam per inceptas moras corrupti, sed celerissime omnia administravit, addensatque gradu, quantum officii ratio ferret, per urbem incessit, quod diceret, otiose molentibus, atque obambulantibus multa offerri aliena, que tempus furacissime subducerent, animique vim, qua suoapte diffudit ingenio, mora insuper debilitarent. Ruob. I. V, c. XI, n. 5.

V.

FACTUM LVII.

Veritatis amor heroicus.

Hispani agebat Philippus Tertius, obortaque de novo vectigali controversia, cives minus quam vellet, habebat obsequentes, quod se cogi non posse dicerent, sponte vero nihil daturus. Nec deerant ex Theologis, qui regie cupiditati faverent, sed qui hi gratiam Principis veritati præhabere vulgo crederentur, ideo parum illi auctoritatis in publicum. Incessus id temporis Ruzii nomen, etsi pro Rege sentiret, secuturum Senatam ac cives apparebat. Ergo tentari hominem placuit, et quia auro, oblatisque honoribus inexpressibilem non dubitabant, alia via aggrediendus fuit. Sciebant hominem ingentes atque eruditissimos commentarios de divinæ gratiæ hominumque libertatis concordia, elaboratos habere, quos ante editum a Paulo V decretum, quod de illa controversia publicatis utrimque libris disputare voverat, non absolutos apud se habere cogere et in lucem bono republicæ emittere summis votis expeteret. Componit ergo ad Ruizium litteras Lævæus Dux, qui cum rerum arbiter ipse solus erat Philippo, laudatissime proluxe hominem hortatur, ut justissimæ Regis voluntati obsequi velit, illiusque petitionis suæ, quam esse validissimam Rex intellexerat, momentum addere auctoritatis. Obligare Regem fidem suam, acturum se cum Pontifice, ut quos præmeret summæ eruditionis libros, edere posset in lucem; tantam esse Regis apud optimum Pontificem gratiam atque auctoritatem, ut de repulsa titulum non videretur. Hortari proinde se opere quam maximo, ne Regis abire jam volentis voluntate unus ipse, quem omnium vota spectarent, ultra frustrari vellet. Valida

hec omnino petito fuit, sed apud Ruizium major omnibus, ut est in oraculis, veritas fuit. Rescripsit, habere se gratias Regi, quas nunquam posset referre pro ea, quam de se haberet, opinione, proque promissis, que sibi auro gemisque essent pretiosiora. Cæterum neque his, neque quibus demum cum que aliis a veritatis, quam unice adamaret, semita ne latum quidem unguem deflexurum; ac ne suspensum diutius Regem haberet, videri sibi cives cogi non posse. Idem, l. IV, c. ix, n. 5.

Nimirum alte menti Ruizius inscripserat saluberrimum monitum Salomonis: « Misericordia et veritas te non deserant, circumda eas gutturi tuo, et describe in tabulis cordis tui, et invenes gratiam et disciplinam bonam eorum Deo et hominibus. PROV. c. III, 3.

FACTUM LVIII.

Victoria sui generosa.

Neapoli puella nobilis et prædive ab adulescente paris nobilitatis in conjugem petebatur, et jam in id consenserat utrimque parentes, et pro connubialibus pactis communiter stabilendis in aliquod conclave convenerant; cum puella in suo cubiculo ante pendentem e cruce Christum prostrata, altioribus cogitationibus agitari cepit, et divitioribus flammis accendi; Quid, aiebat, quid ego, Jesu Filii Dei, et hominum amator? Sicine, dum tu carnem tuam innocentissimam tam atrociter tractas, ego voluptates, licet n conjugio licitas, consecutor? Sicine, dum tu vulneribus et sanguine deformaris, ego formæ excelende, ego gemmis et monilibus ornando corpori operam dabo? Non fiet. Et continuo sibi comam rescindit, eaque ad pedes crucifixi appensa, illam ipsam effligiem manu gerens, e cubiculo egreditur, et ad conclave, in quod omnes convenerant, se confert; ibi ad matrem conversa: Non est, inquit, domina, quod de conjugio meo ulterius agatis; ecce sponsus iste meus est; quem elegi, et cujus pedibus crines meos ut archas appendi. Mira hic inter omnes turbatio, admirantur aliqui, fremunt et indignantur alii; sed tamen penes Christum, novamque ejus sponsam stetit victoria. Audierat videlicet intus Christum dicentem, quod olim visibiliter conspectus virgini sponsum terrestrem eligenti dixerat: « Me accipe, qui sum formosus, dulcis, generosus. » PENNEQUIN. p. II, c. XVI, n. 12.

FACTUM LIX.

Victoria sui heroice sanguinea.

Joannes Baptista Faentinus, Capucinus, ferocior, quam credi possit, natura ingenioque, ac diuturna gladiatorum consuetudine oppido efferatus, ut se tandem respexit ardentissimis animis Capucinorum ardam, ac perdifficilem vivendi, suique vincendi rationem, inter ipsa renascentis familie initia secutus, admirabili quadam contentione sese ad omnem perturbationum victoriam exercebat. Nec moderatores deerant, duriora imperando, et verbis castigando. Ad que ille, quamvis animo commotior, continebat se nihilominus, iramque habebat in potestate; que tamen ita efferbuit, ut violentius prohibita, ferventem jam nimum sanguinem, raptâ pectoris vena, magno impetu profundere. Tum Joannes Baptista in templum se raptim conjiciens, ut erat eruentis, ante Christi in crucem acti signum se abiecit, atque exclamavit: « En meum sanguinem, Domine. » Exprobrantis hæc vox videbatur, cui Dominus, conversa ad lateris vulnus dextera eas reddidit: « Vide, quælia, et ego passus tui causa olim fuim. » Sic nimirum sentire non debet vulnera sua miles Christi, dum ducis sui vulnera et sanguinem intuebatur. RHO. l. VII, c. VIII, n. 45.

FACTUM IX.

Vota heroica Deo oblata.

Joannes Falco, e Soc. Jesu, voto spondit Deo, se nunquam suo sensui in cibo et potu obsecuturum, sed soli necessitati. Joannes le Pessier voto conceptis verbis se obstrinxit nihil se acturum unquam, quod divine gratiæ repugnaret, imo acturum semper, quidquid ex majore Dei gloria futurum erat. Ludovicus de Ponte, ex eadem Societate, vigesimo ante obitum anno, votum concepit, nullum se animo deliberalo peccatum, quantumvis leve admitturum. Et eo tempore nihil in eo notari potuit, quod constaret esse capax reprehensionis. *Ex Bibl. Societ.*

Quis ergo miretur, tam liberalem erga hos in gratis suis communicandis fuisse Deum tanta eorum liberalitate provocatum? Zelosus honoris sui est Deus; liberalitate se vinci non patitur.

CATALOGUS Scriptorum Asceticorum præcipuorum.

Vide ad calcem tomi primi.

sam, sed ad accipiendum apertam. INNOC. de vili condit. hum.

Quod præcedenti testimonio Innocentii, et quotidiana experientia patet.

Erga pauperes et miseris cor obduratum gerere. Quia, ut S. Thomas loquitur, cor avari non emollitur, ut de divitiis subveniat miseris. S. THOM. II, q. cxviii, art. 8.

AVARITIA.

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est inordinatus habendi appetitus, juxta S. Thomam, sed quia ut sic etiam superbiæ, aliisque vitiiis, conveniret hæc definitio, ideo rectius ab eodem definitur inordinatus divitiarum appetitus. Unde quia divitiæ plerumque in argento consistunt, Græci avaritiam *philargyria* dixerunt. C. II, qu. III, 6, n. 1.

Divisio. — Dividitur in duas species, quarum prior inhiat alienis bonis immoderate cumulandis, posterior propriis bonis ultra rationis præscriptam retinendis; nam ut S. Augustinus bene advertit, avarus non solum est qui rapit aliena, sed etiam qui cupide servat sua. S. AUG. in ser. quodam.

ACTUS. — *Nimiam de divitiis astringentem concipere.* Nam, ut S. Augustinus ait: Avari frui volunt munus, uti autem Deo, quoniam munus non propter Deum intendunt, sed Deum propter munus colunt. S. AUG. lib. XXI de Civ. cap. xxv.

Assiduum desiderium divitiarum in pectore fovere. Ut S. Apostolus insinuavit dicens: Qui volunt divites fieri incidunt in tentationem et laqueum diaboli, et desideria multa, inutilia et nociva, que mergunt homines in interitum. I THIM. VI, 9.

Superfluas curas et sollicitudines de divitiis congregandis suscipere. Unde divitiæ Pharaoni comparantur, quia cum eodem dicunt: Vacant et vocebantur dicentes: Eamus, et sacrificemus Deo nostro. Opprimantur operibus, et expliant eum, ut non acquiescant verbis mendacibus. EXOD. v. 9.

Varias artes, modisque illicitis excogitare ad divitiis acquirendas. De quibus S. Gregorius loentus est dicens: De avaritia, proditione, fraude, fallacia, perjurio, inquietudo et violentia oriuntur. S. GREGOR. I. XXXI Mor. c. xxxi.

Negare aliis debitam mercem, victum, aut debitorum solutionem. De quo actu Innocentius ait: Avarus largus in alieno, sed parvus in proprio, gulam evacuat, ut aream adimpleat; corpus extenuat, ut lucrium extendat; manum habet ad dandum collectam, sed ad recipiendum porrectam; ad dandum clau-

QUALITAS. — Infernus et perditio nunquam impletur; similiter oculi hominum insatiabiles. PROV. xxv, 20.

Avaro nihil est scelestius. ECCL. x, 9.

Omnes in viam suam declinaverunt, unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum. ISAAE lvi, 11.

Avaritia hec nominetur in vobis, sicut decet sanctos. EPH. v, 3.

Nec erigas oculos tuos ad opes, quas non potes habere, quia facient tibi pennas quasi aquilæ, et volabunt in celum. PROV. xxiii, 5.

Divitiæ si affluant, nolite cor apponere. PSAL. lxi, 11.

Videte, et caveate ad omni avaritia; quia non in abundantia cujusquam vita ejus est, ex his, que possidet. LUC. xxi, 15.

Quid nobis profuit superbia, aut divitiarum jactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia tanquam umbra. SAP. v, 8.

FUGA. — Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi furas effodiunt, et furantur, ubi serugo et tineæ demolitur. MARC. vi, 19.

Divitibus hujus sæculi præcipe, non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo. I THIM. vi, 17.

Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium quia nec auferre quid possumus; habentes autem alimenta, et quibus tegamur, his contenti simus. Ibd. 8.

Sint mores sine avaritia, contenti presentibus. HEBR. xii, 3.

Viro cupido et tenaci sine ratione est substantia, et homini livido ad quid aurum? ECCL. xiv, 3.

DAMNUM. — Conturbat domum suam, qui seclatur avaritiam. PROV. xv, 27.

Avari regnum Dei non possidebunt. I COR. vi, 10.

Ubi sunt, qui thesaurizant argentum et aurum, in quo confidunt homines? Ad in-